

Správa o plnení úloh zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky v roku 2014

Obsah

Úvod	1
1. Aktívna európska politika	5
2. Bilaterálna spolupráca v regionálnom a európskom kontexte	7
<i>Bilaterálne vzťahy s krajinami V4 a Rakúskom</i>	
<i>Ďalšie európske krajiny</i>	
3. Vonkajšie vzťahy EÚ a bilaterálna spolupráca s ďalšími partnermi	12
<i>Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika EÚ</i>	
<i>Východné partnerstvo</i>	
<i>Ruská federácia</i>	
<i>Západný Balkán a Turecko</i>	
<i>Transatlantické vzťahy</i>	
<i>Latinská Amerika a Karibik</i>	
<i>Blízky a Stredný východ, subsaharská Afrika</i>	
<i>Ázia a Tichomorie</i>	
4. Bezpečný a demokratický svet	19
<i>Severoatlantická aliancia</i>	
<i>Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ</i>	
<i>Efektívny multilateralizmus. RSS. Reakcia na globálne výzvy a hrozby.</i>	
<i>Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc.</i>	
<i>Ochrana ľudských práv</i>	
5. Podpora ekonomických záujmov	26
<i>Energetická bezpečnosť</i>	
<i>Podpora vedomostnej ekonomiky a inovácie</i>	
<i>Medzinárodné ekonomické organizácie</i>	
6. Otvorené ministerstvo a služby občanom	31
<i>Konzulárna pomoc</i>	
<i>Verejná a kultúrna diplomacia</i>	
<i>Koordinácia jednotnej prezentácie SR v zahraničí</i>	
<i>Spolupráca s mimovládnyim neziskovým sektorom</i>	
<i>Slováci žijúci v zahraničí</i>	
7. Profesionálna zahraničná služba	36

Správa o plnení úloh zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky v roku 2014

Európska politika

EÚ: Pripomenutie **10.výročia vstupu**.

Voľby do EP a sformovanie novej Európskej komisie, M. Šefčovič, podpredseda EK, zodpovedný za Energetickú úniu

SR zaznamenala viacero pozitív pri dodržiavaní princípov rozpočtovej zodpovednosti – ukončená procedúra nadmerného deficitu, pozitívne hodnotenie rozpočtu na 2015 v súlade s Paktom rastu a stability, úspešné komplexné hodnotenie bánk v SR

Schválenie strategických dokumentov pre programy investícií do prioritných oblastí –zamestnanosť, vzdelávanie, dopravná infraštruktúra, energetika, životné prostredie

SZBP priority: Blízkovýchodný mierový proces, boj proti terorizmu, iránsky jadrový program, opatrenia proti šíreniu Eboly, podiel na spoločnej európskej reakcii na krízu na Ukrajine vrátane sankčných opatrení voči RF

Bezpečný a demokratický svet

NATO: Pripomenutie **10.výročia vstupu**. Na samite vo Walese prijatie „Akčného plánu pripravenosti“ na posilnenie kolektívnej obrany a na uistenie spojencov; záväzok SR v súlade s hospodárskym rastom zvýšiť rozpočet na obranné výdaje (1,6% HDP do 2020) a modernizáciu OS SR; zachovanie politiky otvorených dverí v súlade s pozíciou SR

Rozhodnutie o pokračovaní mandátu ZÚ SR v Belehrade ako kontaktného bodu NATO

Ruská federácia: otvorený dialóg o mierovom riešení konfliktu na UA a rovnako transparentný dialóg o obchodno-ekonomickej a energetickej dimenzii vzťahov, ako člen EÚ sa SR podieľala na sankciách voči RF v dôsledku krízy na UA

Ukrajina: sprevádzkovanie reverzného toku plynu, v rámci V4 zastrešenie tém energetiky a SSR, dve schôdzky Priateľov Ukrajiny, materiálna a humanitárna pomoc viac ako 800 tisíc eur, transformačná pomoc cez CETIR

Ekonomická diplomacia

Ekonomická diplomacia: využívanie nových nástrojov – info portál, posilnený dialóg s podnikateľským sektorom, prijatie strategických dokumentov,

v súčinnosti so SARIO a SOPK cca 25 podnikateľských fór a misií, zasadnutie slovensko-rakúskeho ekonomického fóra,

vlastný program v oblasti inovácií Hangout Innovators Connect, rast komunikačných služieb podnikateľského centra POCE

Energetická bezpečnosť: zvýšenie prepojením plynárenských sietí s MR, sprevádzkovanie reverzného toku plynu na UA ako strategické rozhodnutie pre bezpečnosť dodávok v regióne, ako PRES V4 koordinácia pozícií nielen tohto zoskupenia pri rozhodovaní EÚ o energetickom a klimatickom rámci

Služby občanom a moderná diplomacia

Konzulárna pomoc : ďalšie skvalitnenie, výjazdové dni, sezónne konzulárne pracoviská, operatívne výpomoci, elektronizácia služieb, právna úprava finančnej pomoci, zjednodušenie vydávania a zrušenie vízovej povinnosti s ďalšími krajinami, zastupovanie SR v 33 krajinách a SR zastupuje 9 krajín na svojich úradoch., pripravená dohoda s externým poskytovateľom služieb vo vízovom konaní na UA a v RF. SR uzavrela **50 nových medzinárodných zmlúv** - skvalitnenie zmluvnej základne, a vytváranie čo najvýhodnejších podmienok pre hospodársko-obchodnú spoluprácu

Verejná diplomacia: podujatia a výstavy k 10. výročiu vstupu SR do EÚ, 25. výročiu Nežnej revolúcie, 70. výročiu SNP a 100. výročiu vzniku 1. Svetovej vojny

Tvorba značky krajiny: koordinácia medzirezortnej prezentácie SR v zahraničí a posun procesu tvorby značky krajiny do realizačnej fázy

SR zapojená do civilných misií a vojenských operácií – EUFOR ALTHEA v BaH, Regionálnom koordinačnom centre v Sarajeve, EUMM Gruzínsko, civilní experti v BaH, Kosove, MD-UA hranici, Afganistane a na palestínskych územiach, SR-USA vojenské cvičenie *Ground Pepper 2014*, príprava Bojovej skupiny EÚ krajín V4

SK PRES 2016: prípravná fáza v súlade s harmonogramom , dve rokovania predsedníckeho Tria

SK PRES V4: strategické priority v oblasti energetiky, dopravy a obrannej spolupráce, posilňovanie značky V4 navonok , Samit PV s prezidentom CH, V4+ Kórea, západný Balkán, GB, DE, UA

Koordinácia aktivít V4 na podporu UA

Východné partnerstvo: podpísanie DCFTA medzi EÚ a UA, MD, GE a MD 2.fáza vízovej liberalizácie

Rozširovanie EÚ: otvorenie prístupových rokovaní so Srbskom, udelenie kandidátskeho statusu Albánsku, zrušenie vízového režimu pre Moldavsko

OECD hodnotenie SR: pozitívne v hlavných ukazovateľoch ako HDP, na občana, výška dlhu 55%, prognózovaný rast, 2,8 % v 2015, stabilný makroekonomický rámec, odporúčania: znižovať regionálne rozdiely, nezamestnanosť, investovať do vzdelávania

Kultúrna diplomacia: rok 2014 – rok výmen medzi V4 a Japonskom, zasadnutie Spoločnej slovensko-kórejskej komisie a medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie

Slováci v zahraničí: 12. zo Stálych konferencií, vzhľadom na novú štruktúru krajanskej komunity dôraz na oblasť poskytovania dotácií, štipendií, vzdelávania a spolkovéj činnosti

Mimovládny sektor: pri príprave Stratégie ochrany a podpory ľudských práv sa uplatnil bezprecedentne široký participatívny prístup otvorený všetkým názorovým prúdom. Dialóg MZVaEZ aj pri príprave strategického materiálu Zameranie zahraničnej politiky na rok 2015. Spolupráca na úspešných konferenciách

9. roč. GLOBSEC, 2.roč. Tatrasamit

Moderná diplomacia Jazykové vzdelávanie v celej štátnej správe – príprava na PRES SR. Nový modul vzdelávania: Rozvojová a humanitárna pomoc. E-learning -hospodárske vzdelávanie

Elektronizácia služieb - pomoc občanom a podnikateľom. Vonkajšie výberové konania -zvýšenie konkurenčného prostredia v rezorte.

Novela zákona o zahraničnej službe

Úvod

Rok 2014 bol pre Slovenskú republiku na jednej strane rokom výročí troch zásadných politických medzníkov - 10. výročia vstupu Slovenska do EÚ a NATO, 25. výročia Nežnej revolúcie a zmien vedúcich späť k demokracii, právnemu štátu a rešpektovaniu ľudských práv a európskych hodnôt, ktoré poskytli priestor na pozitívnu bilanciu osobitne práve v oblasti zahraničnej politiky. Z hľadiska európskej politiky bol rokom, v ktorom pokračovala konsolidácia po finančno-ekonomickej kríze najmä v oblasti bankovej únie a po voľbách došlo k zmene zloženia Európskeho parlamentu a následne Európskej komisie.

Na druhej strane eskalovali v roku 2014 nové závažné medzinárodné krízy. V bezprostrednom susedstve SR neočakávane vznikol zásadný konflikt na Ukrajine ohrozujúci územnú integritu krajiny, anexiou Krymu zo strany Ruskej federácie došlo k bezprecedentnému porušeniu medzinárodného práva. Nemenej závažná bola aj hrozba zhoršenia energetickej bezpečnosti. Tretí rok pokračoval konflikt v Sýrii, ktorý si vyžiadal už 200 tisíc obetí. Agresia Islamského štátu v Levante (ISIL/DAEŠ) v Sýrii a Iraku sa rozrástla do nebezpečných rozmerov ohrozujúcich stabilitu celého regiónu. Eskaloval konflikt na Blízkom a Strednom Východe, ako i viaceré ohniská napätia v subsaharskej Afrike. Rok 2014 zaznamenal aj tragický rekord v počte utečencov od konca 2. svetovej vojny – viac ako 50 miliónov. Ďalším ohrozením bolo rapídne šírenie vírusu Ebola.

Kríza na Ukrajine - v bezprostrednom susedstve SR - sa stala v Európe dominantou, celkom nepredvídane zásadne určujúcou vývoj s multivektorovými dôsledkami. Prejavila sa veľmi intenzívne predovšetkým ako politická cezúra vývoja od skončenia studenej vojny, ako globálne bezpečnostné riziko, veľmi rýchlo priniesla ekonomické dopady, ohrozila energetickú bezpečnosť Ukrajiny a viacerých európskych krajín. Turbulencie na Ukrajine vrátane porušenia medzinárodného práva donútili EÚ k uplatňovaniu ekonomických sankcií a k neželanému zhoršeniu vzťahu EÚ-Rusko. Vyžadovali si reakcie medzinárodných organizácií OSN, EÚ i NATO. OBSE preukázala vysokú relevanciu, keď ako jediná medzinárodná organizácia bola aj za účasti slovenských pozorovateľov v teréne.

Kríza sa stala náročnou výzvou pre politiku Východného partnerstva EÚ, pre energetickú a hospodársku politiku a v neposlednom rade pre vnútornú solidaritu jej členských krajín. Tým poukázala na reálnu globálnu prepojenosť súčasného sveta, ale aj na jeho súčasne globálnu zraniteľnosť, aj vzhľadom na nedostatočné využívanie nástrojov preventívnej diplomacie. Globálny a zrejme dlhodobý charakter medzinárodných problémov nás na európskej úrovni postavil do náročnej situácie vytvárať kombináciu komplexných stratégií a konkrétnych krokov na ich riešenie. SR bola súčasťou vytvárania konsenzu v rámci EÚ a NATO vo vzťahu k riešeniu situácie na Ukrajine.

Preložené do reality činnosti rezortu MZVaEZ SR, situácia na Ukrajine tak ako sa počas roka 2014 vyvinula, ovplyvnila prácu azda všetkých jeho odborov – od politických cez ekonomické vrátane medzinárodných až po konzulárne. PPVaMiZVaEZ SR navštívil Ukrajinu sedemkrát.

Z hľadiska **európskej politiky** bol rok 2014 osobitý. SR si pripomenula 10. výročie vstupu do EÚ a po voľbách do Európskeho parlamentu a sformovaní novej Európskej komisie sa v EÚ začal nový politický cyklus na nadchádzajúce päťročné obdobie. Na európskej úrovni počas roka najviac rezonovala téma energetiky a klimatických cieľov na obdobie po roku 2020 a takisto otázka mobilizácie investícií s cieľom naštartovať ekonomický rast v Európe.

V novej Európskej komisii slovenský kandidát M. Šefčovič získal post podpredsedu, zodpovedného za Energetickú úniu. SR zaznamenala viacero pozitív pri dodržiavaní princípov rozpočtovej zodpovednosti (ukončená procedúra nadmerného deficitu, pozitívne hodnotenie rozpočtu na 2015 ako jedna z piatich krajín, ktorých rozpočty sú v súlade s Paktom stability a rastu, úspešné bolo aj komplexné hodnotenie bánk). MZVaEZ SR nezabezpečovalo len koordináciu a realizáciu európskej agendy vo vzťahu k ústredným orgánom štátnej správy SR, inštitúciám EÚ a členským krajinám EÚ, ale aj prípravu na slovenské predsedníctvo v Rade EÚ (SK PRES 2016) a komunikovalo s budúcim predsedníckym Triom.

Svojím druhým ročníkom sa **Tatra summit** v Bratislave (november), organizovaný Centrom pre európske záležitosti (CEA) úspešne etabloval medzi konferencie venované aktuálnym otázkam európskej agendy, ktorými boli rast, investície, energetika, ale aj európska architektúra.

Ambiciózny plán **predsedníctva SR vo Vyšehradskej skupine (V4)** sa naplňal v strategických prioritách v oblasti energetiky, dopravy a obrannej spolupráce. V oblasti zahraničnej politiky plánované stretnutia V4 + Kórea, V4+ Západný Balkán za účasti VP EÚ F. Mogheriniovkej, V4+ Veľká Británia operatívne doplnila koordinácia aktivít V4 smerom k Ukrajine a ako novum obohatila oblasť digitálnej ekonomiky a inovácií

V dlhodobej prioritě SR, ktorou je podpora **politiky rozširovania EÚ**, považujeme za úspech aj otvorenie prístupových rokovaní EÚ so Srbskom, rozhodnutie o udelení kandidátskeho statusu Albánsku či zrušenie vízového režimu s EÚ pre Moldavsko.

Podpísanie asociačných dohôd, ktorých významnými súčasťami sú ustanovenia vytvárajúce zóny voľného obchodu (tzv. DCFTA) medzi EÚ a Ukrajinou, Moldavskom a Gruzínskom, bolo najdôležitejším výsledkom politiky **Východného partnerstva** za päť rokov jej existencie. Rýchla ratifikácia a predbežná implementácia reforiem sú politickými signálmi naplňovania cieľov posilnenia politickej a hospodárskej stability krajín a skvalitnenia životnej úrovne ich obyvateľov.

Vo vzťahu k **Rusku** bilaterálne i ako členská krajina EÚ sa SR aktívne zapájala do formovania spoločnej politiky a presadzovala dôslednú implementáciu minských dohôd v záujme mierového riešenia konfliktu na Ukrajine. Otvorené možnosti komunikácie s Ruskom o riešení situácie na Ukrajine, ako aj o globálnych krízach považovala SR za prirodzený a potrebný nástroj a diplomacia ho využívala aj na transparentný dialóg o obchodno-ekonomickej a energetickej dimenzii vzťahov, čo dokumentujú opakované stretnutia na úrovni podpredsedov vlád a ministrov zahraničných vecí.

Krízou na **Ukrajine** potrebu angažovanosti SR v tejto tradične prioritnej relácii ešte zintenzívnila, rovnako bilaterálne, na pôde V4 či Skupiny priateľov Ukrajiny na úrovni ministrov na okraj zasadaní FAC v Bruseli, resp. Luxemburgu, v poskytovaní transformačnej

pomoci CETIR, humanitárnej pomoci a v neposlednom rade formou operatívneho sprevádzkovania najväčšieho objemu reverzného toku plynu pre Ukrajinu vôbec.

Intenzívny politický dialóg SR s USA dokumentuje stretnutie ministra Lajčáka s ministrom Kerryom. Aj tu vývoj roka 2014 priniesol nové témy do širokej agendy siahajúcej od početných bezpečnostných otázok ďalšieho pôsobenia v Afganistane, záujmu SR na ďalšom rozširovaní NATO o krajiny Západného Balkánu, cez koordináciu sankčných opatrení EÚ a USA, energetickú bezpečnosť, dohody TTIP až po globálne otázky terorizmu a extrémizmu.

Ekonomická diplomacia MZVaEZ spolu s príslušnými Radami vlády, SARIO využívala celý rad foriem a nástrojov (Podnikateľské centrum, externý portál „public“, práca medzivládnych a medzirezortných komisií, program Hangout Innovators Connect) na prezentovanie SR a rozširovanie obchodno-ekonomických záujmov v zahraničí. Návštevy predstaviteľov SR obohacovali prezentačno-propagačné aktivity (25 podnikateľských fór a misií), ktoré sa sústreďovali najmä na ciele vyhládavanie a podporu prílevu priamych zahraničných investícií, rozvoj obchodu, cestovného ruchu, podporu vedy, inovácií a transferu skúseností z fungovania znalostnej ekonomiky.

Ukázal sa jasný vzťah medzi zahraničnou a **energetickou politikou** a jej strategickým významom i ekonomické dopady. Klíma, voda, zdroje surovín, migrácia prestali byť "len" sektorovými záležitosťami.

Pozitívny trend v oblasti rozvojovej pomoci využíval expertízu Centra na odovzdávanie skúseností z integrácie a reforiem (CETIR) na projekty s 11 krajinami a regiónom západného Balkánu, vrátane prijatia troch zahraničných diplomatov na stáž na MZVaEZ SR. Poskytovanie rozvojovej pomoci obohatil pilotný program a prvé projekty vytvárania podnikateľských partnerstiev s prioritnými krajinami a zvyšovanie zapojenia podnikateľských subjektov do SlovakAid.

Bezpečnostná politika nadobudla v uplynulom roku mimoriadnu dôležitosť z dôvodu zmien, ku ktorým došlo na bezpečnostnej mape Európy. SR venovala stále pozornosť potrebe efektívne čeliť novým bezpečnostným hrozbám a výzvam, vrátane boja proti terorizmu a kybernetickým hrozbám. SR svojimi deklarovateľnými záväzkami podporila závery samitu NATO vo Walese, kde boli prijaté zásadné rozhodnutia pre adaptáciu Aliancie na nové výzvy kolektívnej bezpečnosti, súčasťou ktorých je schopnosť rýchlejšie reagovať. Aliancia taktiež potvrdila politiku otvorených dverí, ktorú SR podporovala najmä voči krajinám Západného Balkánu a Gruzínska, ktoré získalo tzv. substantívny balíček, teda záväzok NATO k užšej spolupráci.

Medzinárodné bezpečnostné fórum **GLOBSEC** v Bratislave (máj) sa svojím 9. ročníkom neoficiálne zaradilo medzi 5 najlepších svetových bezpečnostných konferencií. Fórum organizované Slovenskou atlantickou komisiou (SAC) v partnerstve s MZVaEZ SR poskytlo priestor pre diskusiu o stredoeurópskej vyšehradskej spolupráci, konflikte na Ukrajine, perspektívach diania v Afganistane či o vývoji v arabskom svete.

Na pôde **medzinárodných organizácií** sa SR angažovala so záujmom upevňovať bezpečnosť, stabilitu a prosperitu. Pravidelný hodnotiaci materiál Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (**OECD**) „Ekonomický prehľad Slovenska 2014“ hodnotil

SR ako členskú krajinu vo viacerých dôležitých parametroch pozitívne, makroekonomický rámec ako stabilný a predvídateľný. Hlavné odporúčania OECD sa týkali riešenia nezamestnanosti, znižovania regionálnych rozdielov a investícií do vzdelávania.

Širší priestor pre presadzovanie záujmov a stanovísk SR v OSN poskytlo spolupredsedníctvo SR (s Thajskom) v ad hoc pracovnej skupine pre revitalizáciu práce VZ OSN. Príkladom aktívneho pôsobenia SR je aj predsedníctvo v 5. administratívnom a rozpočtovom výbore VZ OSN.

Angažovanie sa SR v téme **reformy bezpečnostného sektora** (Security Sector Reform - SSR) v OSN, kde je SR stálym podpredsedom Skupiny priateľov SSR, zaznamenalo úspech v podobe schválenia historicky prvej rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o SSR (2151/2014). SR sa zamerala na efektívnejšiu koordináciu aktivít rozličných organizácií pri ich asistencii v SSR a rozšírila svoj záber témy SSR aj na pôdu OBSE a Africkej únie.

V oblasti vnútroštátnej koordinácie **Ľudskoprávných politík** sa uzavrela širokospektrálna diskusia s občianskou spoločnosťou a bol pripravený a predložený (v decembri 2014) na rokovanie vlády návrh Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike.

SR uzavrela **50 nových medzinárodných zmlúv**, prioritne v záujme skvalitnenia zmluvnej základne, najmä vytváraním čo najvýhodnejších podmienok pre hospodársko-obchodnú spoluprácu. SR striktne presadzovala rešpektovanie a posilňovanie záväznosti a vymožiteľnosti práva v medzinárodnom prostredí.

V **službách občanom**, na ktoré MZVaEZ SR sústavne kladie osobitný dôraz, zabezpečovalo zvyšujúce sa nároky na kvalitu a dostupnosť konzulárnych služieb a pomoc občanom SR zohľadňujúc aj modernú migráciu. V záujme rastúceho počtu slovenských občanov odchádzajúcich za prácou a štúdiom do zahraničia SR organizačno-technickými opatreniami skvalitňovala konzulárne služby.

Snaha zlepšiť dostupnosť konzulárnej asistencie v prípadoch núdze viedla k rozšíreniu počtu konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi (na 51), ktoré sú okrem iného poverené vybavovaním náhradných cestovných dokladov pre občanov SR.

Intenzívny proces prípravy **brandingu SR** vlani aj formou verejnej diskusie zaznamenal zásadný posun k realizačnej a implementačnej fáze vytvorenia značky SR v r.2015.

Správa o plnení úloh zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky v roku 2014 nemôže komplexne pokryť a taxatívne vymenovať všetky zahraničnopolitické aktivity SR, bilaterálne vzťahy s jej partnermi, či dianie na pôde EÚ a medzinárodných organizácií, ktorých je SR členom. **Materiál však tieto oblasti hodnotí a vyzdvihuje dôležité profilujúce udalosti, charakterizuje nové výzvy, riziká a otázky, s ktorými boli SR, EÚ a celé medzinárodné spoločenstvo konfrontované, a približuje dosiahnuté výsledky.**

Správa vychádza zo Zamerania zahraničnej politiky Slovenskej republiky na rok 2014, ktoré schválila vláda SR 30. októbra 2013 (uznesenie č. 633/2013), a príslušných častí Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012 - 2016.

1. Aktívna európska politika

V priebehu roka 2014 Slovensko vo vzťahu k EÚ napĺňalo ambíciu byť aktívnym a konštruktívnym partnerom v rokovaní na úrovni EÚ. V máji 2014 si SR pripomenula 10. výročie vstupu do EÚ, konali sa voľby do Európskeho parlamentu a následne sa sformovala nová Európska komisia, ktorá začala vykonávať svoj mandát od 1. novembra 2014. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí v spolupráci s ďalšími rezortmi vypracovalo komplexnú hodnotiacu správu o 10 rokoch členstva SR v EÚ, ktorú schválila vláda SR 30. apríla 2014.

Účasť slovenských voličov vo voľbách do Európskeho parlamentu zaznamenala rekordne nízku úroveň 13,05% v SR spomedzi ostatných krajín EÚ. Pod nízku účasť sa podpísalo viacero faktorov, okrem iného aj to, že v SR sa v priebehu polroka konali voľby až päťkrát (dve kolá volieb do VUC, dve kolá prezidentských volieb, voľby do EP). Potvrdilo sa, že vyššia informovanosť voličov negarantuje vyššiu účasť na voľbách do EP. **Celkovo je v podmienkach SR citelná potreba väčšmi previazať európske a národné témy, ako aj využiť väčší priestor pre ich prezentáciu vo verejnoprávnych médiách.**

Vo voľbách do Európskeho parlamentu sa prvýkrát uplatnil koncept tzv. „Spitzenkandidaten“, umožňujúci navrhnúť volebného lídra strany, ktorá vyhrala voľby, za nového predsedu Európskej komisie. Voliči tak rozhodovali nepriamo aj o osobe predsedu Európskej komisie. V tomto zmysle možno konštatovať reálne posilnenie pozície Európskeho parlamentu, čo sa potvrdilo aj pokračovaním praxe hiringov budúcich členov novej Európskej komisie. Popri voľbe predsedu Európskej komisie presadil Európsky parlament úspešne aj svoj vplyv na jednotlivé nominácie komisárov. Spomedzi zmien, ktorými nový predseda Európskej komisie J.- C. Juncker chce zefektívniť jej činnosť, podporuje SR najmä návrh na užšie prepojenie práce komisárov vo forme projektových tímov.

V roku 2014 pokračovala činnosť Národného konventu o EÚ, pričom diskusia sa venovala perspektívam v oblasti prehlbovania integrácie EÚ, zhodnoteniu 10 rokov členstva SR v EÚ a výzvam pre Slovensko v súvislosti s výkonom predsedníctva v Rade EÚ v 2. polroku 2016. Prvá fáza Národného konventu o EÚ vyvrcholila plenárnym zasadnutím v máji 2014, ktoré predstavilo odporúčania jednotlivých pracovných skupín vláde a verejnosti. Druhá fáza Národného konventu o EÚ pokračovala v dvoch pracovných skupinách: 1) Súčasné výzvy pre Európu – prehlbovanie integrácie a jej perspektívy a 2) Slovenské predsedníctvo v Rade EÚ.

Investície, reformy, rast a zamestnanosť predstavovali v uplynulom roku aj naďalej jednu z hlavných výziev na národnej ako aj na európskej úrovni. Takmer 80 % všetkých verejných investícií na Slovensku je financovaných z rozpočtu EÚ. SR sa medzi prvými členskými štátmi podarilo v spolupráci s Európskou komisiou prijať a schváliť všetky strategické dokumenty - **Partnerskú dohodu a operačné programy**. Tieto umožnia SR spustiť novú generáciu programov s cieľom realizovať investície do prioritných oblastí ako zamestnanosť, vzdelávanie, infraštruktúra v oblasti dopravy, životného prostredia, zdravotníctva, energetiky, investícií na podporu malých a stredných podnikov, výskumu a inovácií.

Koncom roka 2014 predstavil nový predseda EK J.- C. Juncker balík opatrení v oblasti zamestnanosti, rastu a investícií, tzv. **Investičný plán pre Európu**, ktorý vyzýva mobilizovať dodatočné súkromné a verejné zdroje na prioritné investičné projekty na obdobie 2015-2017,

ako aj celkovo zlepšiť investičné prostredie v Európe. Nosným nástrojom tejto iniciatívy bude Európsky fond pre strategické investície (EFSI), ktorý bude poskytovať investície do dopravnej, energetickej a telekomunikačnej infraštruktúry a malých a stredných podnikov.

SR sa v roku 2014 držala dohodnutých princípov **rozpočtovej zodpovednosti**. Vďaka úspešnému konsolidačnému úsiliu bola voči SR ukončená procedúra nadmerného deficitu. Úspechom je tiež hodnotenie Európskej komisie týkajúce sa návrhu rozpočtu SR na rok 2015. V hodnoteniach rozpočtov členských štátov EÚ bola SR zaradená do skupiny piatich členských štátov, ktorých rozpočty sú plne v súlade s Paktom stability a rastu.

SR v plnej miere participovala na prehľbovaní **Hospodárskej a menovej únie**. Najväčší pokrok sa v tejto súvislosti dosiahol v oblasti bankovej únie. V priebehu roka sa podarilo úspešne ukončiť komplexné hodnotenia bánk bez potreby zvýšiť kapitál bánk na území SR, ďalej spustiť jednotný mechanizmus dohľadu a dohodnúť jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií bánk.

Jednou z kľúčových oblastí záujmu EÚ v uplynulom roku bol **Rámec pre energetickú a klimatickú politiku do roku 2030**. Aj vďaka spoločnému postupu s ostatnými krajinami V4 sa na októbrovej Európskej rade podarilo z hľadiska SR dospieť k vyváženej dohode o klimatických cieľoch v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Dohoda zahŕňa finančné nástroje na pokrytie dodatočných zvýšených investícií pre chudobnejšie členské štáty (pod 60% priemeru HDP EÚ) a takisto aj pre veľkých znečisťovateľov. Tieto nástroje pomôžu modernizovať energetický sektor, zvyšovať energetickú efektívnosť a financovať priemyselné inovácie, čo je pre SR, ako krajinu s vysokým podielom priemyselnej produkcie na HDP, osobitne dôležité. Rámec zároveň stanovil redukčné ciele pre zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2030 na realistickej a pre Slovensko dosiahnuteľnej úrovni. Pre SR je významné aj získanie postu podpredsedu v novej Európskej komisii, zodpovedného za Energetickú úniu, ktorým sa stal M. Šefčovič.

SR plne podporuje **dobudovanie vnútorného energetického trhu EÚ**, ktorý je predpokladom pre plnenie európskych cieľov v oblasti energetiky ako udržateľnosť, konkurencieschopnosť a bezpečnosť dodávok. SR pracovala na zvyšovaní energetickej bezpečnosti krajiny napr. prepojením plynárenských sietí medzi SR a Maďarskom, ktoré by začiatkom roka 2015 malo vstúpiť do komerčnej prevádzky.

V roku 2014 pokračovala **príprava predsedníctva SR v Rade** Európskej únie (SK PRES). Slovenská republika iniciovala prvé konzultácie s partnermi z krajín predsedníckeho Tria – Holandskom a Maltou, ktoré sa konali na jar v Bratislave a na jeseň v Amsterdame. Prerokovali sa všetky oblasti spolupráce tria v rámci prípravy predsedníctva. Otvorili sa tiež rokovania o prioritách krajín tria a možných tematických prienikoch. V neposlednom rade boli v rámci prípravy v oblasti prezentácie a komunikácie pripravené východiská mediálnej stratégie SK PRES, ktoré budú obsahom podrobného komunikačného manuálu SK PRES. Pokračovala príprava verejnej súťaže na logo a boli tiež spustené práce na internetovej prezentácii a mobilnej aplikácii SK PRES. Príprava predsedníctva napreduje v súlade s harmonogramom stanoveným Generálnym sekretariátom Rady EÚ.

V septembri schválila vláda SR rozpočet SK PRES na rok 2015 a východiská rozpočtu na roky 2016 a 2017, čím boli formálne stanovené hlavné oblasti finančného zabezpečenia predsedníctva.

V prípravách organizačno-logistického zabezpečenia SK PRES pozornosť sa venovala najmä zabezpečeniu priestorových a technických riešení hlavných konferenčných priestorov SK PRES (Reduta, budova starej Národnej rady SR, Hotel Bôrik), príprave verejných obstarávaní na dopravné, cateringové a ubytovacie služby pre delegátov a nastaveniu technických požiadaviek a parametrov telekonferenčného a akreditačného systému SK PRES. V personálnej oblasti sa začalo posilňovanie všetkých zainteresovaných ÚOŠS. Zároveň sa v rámci odbornej prípravy spustila prvá časť vzdelávania pre zamestnancov štátnej správy, konkrétne jazykové vzdelávanie.

2. Bilaterálna spolupráca v regionálnom a európskom kontexte

Slovenská republika prevzala ročné predsedníctvo vo **Vyšehradskej skupine** (1. júl 2014 – 30. jún 2015) s ambíciou prezentovať V4 ako úspešný región so stabilným výhľadom ekonomického rastu, plniť dlhodobé strategické priority V4 v oblasti energetiky, dopravy a obrannej spolupráce, ako aj posilňovať „značku“ V4 smerom navonok.

Aktívny začiatok nášho predsedníctva vo V4 potvrdili viaceré stretnutia na úrovni ministrov zahraničných vecí vo formáte V4+ (V4 + Kórejská republika, V4 + západný Balkán za účasti vysokej predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku F. Mogheriniovej a ministra zahraničných vecí Rakúska S. Kurza, V4 + V. Británia). Slovenské predsedníctvo však promptne reagovalo na krízu na Ukrajine a intenzívne koordinovalo aktivity krajín V4 na podporu Ukrajiny. Počas spoločnej pracovnej návštevy ministrov zahraničných vecí krajín V4 v Kyjeve bola ukrajinským partnerom deklarovaná pomoc V4 pri odovzdávaní transformačných a integračných skúseností. Na úrovni štátnych tajomníkov rezortov zahraničia krajín V4 prebehli vo Lvove konzultácie s partnermi z Ukrajiny, a v Bratislave konzultácie o Ukrajine vo formáte V4+Nemecko. Prezidenti krajín V4 a Nemecka sa pri príležitosti osláv 25. výročia demokratických zmien v strednej Európe stretli s ukrajinským prezidentom P. Porošenkom.

Osobitným hosťom pravidelného samitu predsedov vlád krajín V4 bol prezident Švajčiarskej konfederácie D. Burkharter. V prijatej spoločnej deklarácii predstaviteľa krajín V4 a Švajčiarska vyjadrili vôľu rozvíjať vzájomnú spoluprácu. Na okraj samitu bola tiež prijatá „Bratislavská deklarácia o prehĺbení obrannej spolupráce V4“.

V rámci sektorových politík slovenské predsedníctvo pokračovalo v nastavených prioritách a činnosti pracovnej skupiny na vysokej úrovni pre dopravné prepojenia. Stretnutie ministrov zodpovedných za energetiku potvrdilo rastúcu nevyhnutnosť i záujem pokračovať v projektoch na zabezpečenie energetickej bezpečnosti regiónu V4 a susedných krajín. V oblasti obrany úspešne pokračoval proces prípravy spoločnej bojovej skupiny krajín V4, ako aj príprava viacročného Akčného plánu obrannej spolupráce krajín V4.

Novým prvkom, ktorý prináša slovenské predsedníctvo do spolupráce krajín V4, je oblasť digitálnej ekonomiky a zámer prehĺbiť vzájomnú spoluprácu v inovačnej oblasti. Pod logom slovenského predsedníctva sa uskutočnilo niekoľko spoločných prezentácií startupových firiem krajín V4 v zahraničí (USA, Holandsko, Írsko). V kontexte podpory inovačnej politiky boli podniknuté kroky k vytvoreniu Vyšehradského patentového inštitútu. K aktívnemu napĺňaniu cieľov stanovených v programe slovenského predsedníctva prispeli aj

stretnutia na úrovni ministrov rezortov životného prostredia, pôdohospodárstva, zdravotníctva a financií.

Bilaterálne vzťahy s krajinami V4 a Rakúskom

Nadštandardné vzťahy s **Českou republikou** pokračovali v intenzívnych kontaktoch najvyšších predstaviteľov oboch krajín, v úzkej dvojstrannej spolupráci a koordinácii aktivít v rámci multilaterálnych fór a spoločných postupov pri presadzovaní záujmov v rámci V4 a v EÚ. Výnimočnosť vzťahov potvrdilo 2. spoločné rokovanie vlád SR a ČR (apríl, Skalica), za účasti všetkých rezortných ministrov. Podpísaný bol novelizovaný protokol o spolupráci medzi ministerstvami zahraničných vecí reagujúc na zmeny, ktoré zasiahli obe zahraničné služby a možnosti odovzdávania poznatkov a skúseností v oblastiach, v ktorých jedno z ministerstiev pokročilo v aplikačnej praxi, napr. v oblasti vzdelávania, či zastupovania pri vydávaní víz alebo pri spoločnom využívaní priestorov zastupiteľských úradov.

Zasadnutie posunulo dopredu aj spoluprácu v oblasti bezpečnosti a obrany a prispelo k prehĺbeniu súčinnosti pri ochrane vzdušného priestoru. Podpísané bolo aj memorandum o porozumení medzi ministerstvami obrany o spolupráci medzi 5. plukom špeciálneho určenia SR a špeciálnymi silami Armády ČR.

Úzka spolupráca bola nadviazaná aj v oblasti financií, vrátane odovzdávania skúseností v daňovej oblasti s cieľom zlepšiť výber daní a predchádzať daňovým únikom. Česká strana sa inšpirovala opatreniami, ktoré zaviedla SR v rámci boja proti daňovým podvodom a SR prejavila záujem o poznatky a skúsenosti ČR, ktoré by mohli byť prínosom pri tvorbe daňovej legislatívy.

Pokračoval rozvoj pragmatických vzťahov s **Maďarskom** a vzájomná spolupráca zameraná na konkrétne projekty. Podarilo sa dosiahnuť pozitívne výsledky najmä v oblasti infraštruktúry a energetiky. Na stretnutí premiérov SR a Maďarska (marec, Szada) bolo podpísané memorandum o vzájomnej spolupráci v oblasti dopravnej infraštruktúry, ktoré obsahuje zoznam 22 infraštruktúrnych cezhraničných projektov, ktoré majú uľahčiť každodenný život občanov z prihraničných oblastí oboch krajín.

Premiéri zároveň spoločne otvorili kompresorovú stanicu, ktorá je súčasťou slovensko-maďarského plynového prepojenia Veľké Zlievce-Vecsés. Plynovod umožní severo-južné prepojenie sústavy európskych plynovodov, a tým diverzifikáciu tak prepravných trás, ako aj zdrojov zemného plynu pre štáty stredoeurópskeho regiónu.

Oficiálna návšteva prezidenta Maďarska J. Ádera v SR v decembri znamenala vrchol vlnajších stykových aktív. Pokračovala tiež regionálna spolupráca, ktorá sa rozvíjala najmä v rámci V4 počas maďarského a slovenského predsedníctva vo V4 v roku 2014.

Vysokú úroveň vzťahov s **Poľskou republikou** potvrdili rokovania ministrov zahraničných vecí, sedem stretnutí prezidentov SR a PR, ako aj početné stretnutia na úrovni iných štátnych a regionálnych inštitúcií. Prezidenti prevzali záštitu nad energetickou a dopravnou infraštruktúrou, ktoré sú prioritnými oblasťami spolupráce vrátane diaľničného prepojenia. Absencia priamych dopravných prepojení sa obojstranne pociťuje ako zásadný

nedostatok vzhľadom na potreby občanov na oboch stranách. Vybudovanie plynového prepojenia medzi SR a PR je kľúčovým komponentom severno-južného koridoru.

Spolupráca s **Rakúskom** sa zamerala najmä na podporu hospodárskeho rastu, zamestnanosti, konkurencieschopnosti a stability. Dôležité impulzy v tomto smere poskytlo najmä Slovensko-rakúske ekonomické fórum, ktoré sa v októbri uskutočnilo za účasti predsedov vlád a 7 ministrov v Bratislave. Paralelne sa expertné rokovanie zástupcov prihraničných regiónov Bratislavského a Trnavského samosprávneho kraja, Burgenlandu a Dolného Rakúska venovalo početným cezhraničným projektom. Okrem spolupráce s Rakúskom v osvedčenom formáte V4+Rakúsko boli položené taktiež základy spolupráce v trilaterálnom formáte SR, Rakúsko a Česká republika.

Ďalšie európske krajiny

Kľúčovou súčasťou intenzívneho bilaterálneho dialógu s predstaviteľmi **členských štátov EÚ** zostávala identifikácia prieniku spoločných pozícií v zásadných otázkach európskej politiky, mimoriadne doplnená o koordináciu spoločnej európskej reakcie na krízu na Ukrajine a prijatie sankcií voči RF, ako aj zámery predsedníctva SR vo Vyšehradskej skupine (V4). Návštevy predstaviteľov SR obohacovali prezentačno-propagačné aktivity, ktoré sa sústreďovali najmä na ciele vyhládavanie a podporu prílevu priamych zahraničných investícií, rozvoj obchodu a transfer skúseností z fungovania znalostnej ekonomiky. V roku 2014 sme si tiež spoločne pripomenuli viacero významných historických udalostí – začiatok 1. svetovej vojny, vylodenie v Normandii, vypuknutie SNP či pád železnej opony.

Vzťahy medzi SR a **Nemeckou spolkovou republikou** sa vyznačovali mimoriadnou intenzitou bilaterálneho politického dialógu („nemecká jeseň“ na Slovensku), vrátane najvyššej úrovne - vzájomných návštev hláv štátov pri príležitosti osláv 25. výročia revolučných udalostí v strednej Európe (október, november), ako aj oficiálnej návštevy nemeckej kancelárky v SR (október).

Slovensko-francúzske vzťahy formovala praktická realizácia nového Akčného plánu strategického partnerstva na roky 2013 – 2018. V sledovanom období sa uskutočnila návšteva prezidenta SR na slávnosti k 70. výročiu vylodenia spojencov v Normandii (jún).

Obsah vo vzťahoch so **Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska** prednostne určovala téma európskeho integračného projektu, jeho budúce smerovanie a miesto Spojeného kráľovstva v ňom. Dialóg bol obohatený o predsedníctvo SK vo V4, počas ktorého sa podarilo zdynamizovať vzájomnú komunikáciu. Spolupráca UK s krajinami V4 vyústila do pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí Spojeného kráľovstva v SR, počas ktorej sa uskutočnilo nielen bilaterálne stretnutie, ale aj rokovanie vo formáte V4 + UK. Ekonomická dimenzia bola posilnená návštevami britského ministra pre Európu (február) a ministra pre obchod a investície v SR (marec).

Vo vzťahu ku **Holandskému kráľovstvu** frekvencia vzájomných kontaktov vrátane odbornej úrovne vytvorila veľmi dobrý rámec komunikácie pre spoločné koordinované prípravy na úspešnú realizáciu predsedníckeho Tria v Rade EÚ. PPV a MiZVaEZ SR navštívil pracovne Holandsko (máj), kde okrem bilaterálneho stretnutia prednášal aj v

Haagskom inštitúte pre svetovú spravodlivosť (The Hague Institute for Global Justice). Holandský minister zahraničných vecí následne uskutočnil pracovnú návštevu SR (júl), vystúpil aj ako čestný hosť na porade veľvyslancov SR.

Nosným vektorom vo vývoji vzťahov s **Talianskou republikou** bolo jej predsedníctvo v Rade Európskej únie v 2. polroku 2014 a posilňovanie obchodno-ekonomických väzieb. Spoločný záujem o ďalšie koordinovanie postojov pri formulovaní európskych politík potvrdilo stretnutie PPV a MiZVaEZ SR s talianskou partnerkou na okraj výročného zasadnutia Európskej rady pre zahraničnú politiku v Ríme v júni 2014.

Spolupráca so **severskými a pobaltskými štátmi (NB8)** sa rozvíjala na bilaterálnej aj regionálnej úrovni. Ministri zahraničných vecí **Lotyšskej republiky, Litovskej republiky a Švédskeho kráľovstva** pracovne navštívili SR pri príležitosti konania bezpečnostnej konferencie GLOBSEC (máj) a na jej okraji sa uskutočnili aj bilaterálne rokovania. Došlo k zintenzívneniu vzťahov s **Nórskym kráľovstvom** predovšetkým v spolupráci pri obnove historických pamiatok z nórskeho grantov, rozvojových aktivitách a ľudskoprávnej problematike v SR. Vzťahy s **Fínskou republikou** sa rozvíjali hlavne v oblasti školstva a vedy (ministerka školstva v januári navštívila SR), ale aj ekonomicko-investičnej a inovatívno-vedomostnej dimenzii, podobne ako s **Dánskym kráľovstvom a Islandskou republikou**.

Veľmi dobre sa vyvíja aj nadregionálny formát V4 + NB8. V poradí 2. ministerské stretnutie v marci v estónskej Narve potvrdilo užitočnosť pragmatickej spolupráce tohto zoskupenia a zmysluplnosť výmeny názorov na aktuálne témy, akými sú bezpečnostná politika, Východné partnerstvo, energetická bezpečnosť či budovanie regionálnej infraštruktúry. Slovensko sa na podujatí zaviazalo zorganizovať ďalšie rokovanie v tomto formáte na domácej pôde ešte počas svojho predsedníctva vo V4 (marec 2015).

Vzťahy so **Švajčiarskou konfederáciou** sa rozvíjali na bilaterálnej aj regionálnej úrovni. PPV a MiZVaEZ SR navštívili pracovne Švajčiarsko (január), švajčiarsky prezident a zároveň minister zahraničných vecí oficiálne navštívili SR, uskutočnil tiež bilaterálne rokovania s prezidentom, predsedom vlády SR a PPV a MiZVaEZ SR, stretol sa s premiérom V4 (december). Ekonomický rozmer vzťahov posilnila realizácia 3. ekonomicko-inovačného fóra SWISSNESS 2014 za účasti švajčiarskych podnikateľov.

Intenzívny rok majú za sebou slovensko-**cyperské** vzťahy potvrdzujúce zároveň miesto Slovenska v sprostredkovaní dialógu medzi oboma komunitami. Práve pri príležitosti 25. výročia bikomunitného dialógu a UNFICYP uskutočnil PPV a MiZVaEZ SR oficiálnu návštevu Cyperskej republiky (máj).

Parlamentnú dimenziu bilaterálnych vzťahov zvýraznili pracovná návšteva predsedníčky holandského Senátu (február), predsedu Spolkového snemu (marec) a oficiálna návšteva predsedu cyperského parlamentu (júl) v SR.

Kvalitu vzťahov s **Maltskou republikou** potvrdila oficiálna návšteva prezidenta Malty v SR (január), spojená s podpisom dvoch nových zmluvných dokumentov a ekonomickým fórom, na ktorú nadviazala pracovná návšteva PPV a MiZVaEZ SR na Malte (október). Ťažiskom politického dialógu bola spoločná príprava predsedníckeho tria Holandsko – Slovensko – Malta v Rade Európskej únie v rokoch 2016 – 2017.

Vysokú úroveň vzťahov so **Svätou stolicou** potvrdilo zdvorilostné stretnutie prezidenta SR s pápežom Františkom vo Vatikáne (apríl) a začatie procesu prípravy medzinárodnej dohody o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní.

Minister zahraničných vecí **Andorrského kniežatstva** navštívil SR v septembri s cieľom dať nový impulz hospodársko-zmluvnej základni a spolupráci v cestovnom ruchu.

Na okraj zasadnutia Rady Európy (máj) sa uskutočnilo stretnutie s ministrom zahraničných vecí **Monackého kniežatstva**.

Recipročnú oficiálnu návštevu SR uskutočnil aj minister zahraničných vecí **Luxemburského veľkvojvodstva** (február).

Stretnutia PPV a MiZVaEZ SR s rezortnými partnermi **Lichtenštajnského kniežatstva** a **Sanmarínskej republiky** na okraj Valného zhromaždenia OSN v New Yorku (september) potvrdili podobnosť názorov na vybrané zahraničnopolitické otázky.

Intenzívne bilaterálne kontakty vo viacerých dimenziách spolupráce prebiehali na pracovnej úrovni aj s partnermi zo **Španielskeho kráľovstva**, **Portugalskej republiky**, **Belgického kráľovstva**, **Helénskej republiky** a **Írskej republiky** so zámerom zrealizovať vzájomné návštevy na vysokej úrovni v budúcom období.

So **Slovinskom** pokračoval bilaterálny dialóg, ktorého vyvrcholením bola oficiálna návšteva PPV a ministra ZV Slovinska sprevádzaného početnou skupinou slovinských podnikateľov. Pozitívnym trendom v hospodárskych vzťahoch so Slovinskom je každoročne rastúca vzájomná obchodná výmena.

Užitočnú pôdu pre intenzívny rozvoj vzťahov s **Chorvátskom** vytvorili stretnutia prezidentov, ako aj účasť PPV a MiZVaEZ SR na Croatia Forum. Potvrdením partnerstva oboch krajín v rámci podpory Chorvátska v oblasti schengenskej spolupráce boli výsledky návštevy ministra vnútra Chorvátska v SR.

Vnútropolitická situácia v **Bulharsku** (demisia vlády v júli a následné predčasné parlamentné voľby) ovplyvnila intenzitu vzájomných stykov a aktivít v ekonomicko-hospodárskej oblasti. Uskutočnilo sa pracovné stretnutie prezidentov oboch krajín a viacero aktivít sa rozvinulo po línii V4.

Priateľské vzťahy s **Rumunskom**, ale aj efektívne sa rozvíjajúca ekonomická kooperácia boli predpokladom pre ďalší vzájomne prospešný rozvoj slovensko-rumunskej relácie vrátane zintenzívnenia vzájomného politického dialógu a intenzívnej spolupráce v oblasti ochrany národnostných menšín.

3. Vonkajšie vzťahy EÚ a bilaterálna spolupráca s ďalšími partnermi

---

Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika EÚ

SR pokračovala v aktívnom pôsobení v rámci **Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) EÚ**, ktorá čelila najväčšiemu počtu zásadných a pritom neočakávaných politických a najmä bezpečnostných výziev od skončenia studenej vojny. S využitím spoločného úsilia a vplyvu 28 krajín EÚ sa SR aktívne podieľala na formovaní opatrení EÚ predovšetkým na riešenie ukrajinskej krízy, vrátane sankčných opatrení voči Rusku či ďalších dôsledkov najmä pre energetickú bezpečnosť. Prioritami boli aj Blízkovýchodný mierový proces, boj proti rozširujúcemu sa terorizmu a náboženskému extrémizmu, osobitne agresii ISIL/DAEŠ, iránsky jadrový program, spoločné aktivity a opatrenia v rámci boja proti šíreniu vírusu Ebola.

V rámci vnútroštátneho procesu bolo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR na úrovni výkonnej moci hlavným koordinátorom tvorby stanovísk SR k parciálnym otázkam a aktom SZBP EÚ a zároveň bolo hlavným partnerom NR SR pri schvaľovaní finálnych pozícií SR prezentovaných predstaviteľmi SR na pôde EÚ.

Východné partnerstvo

Predstavovalo aj v uplynulom roku jednu z nosných zahraničnopolitických priorít SR. Implementácia záverov samitu Východného partnerstva (Vilnius 29.11.2013), znamenala predovšetkým pokračujúcu diferenciaciu v rozsahu a intenzite spolupráce EÚ s jednotlivými východnými partnermi na základe ich partikulárnych záujmov a potrieb. V zmysle záverov samitu a vytýčenej stratégie tak v prvej polovici roka 2014 Východnému partnerstvu dominovala téma prípravy podpisu Dohôd o politickej asociácii a o prehĺbenej, komplexnej zóne voľného obchodu (DCFTA) medzi EÚ a Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou. Podpis týchto dohôd na júrovej Rade je najzásadnejším výsledkom Východného partnerstva za päť rokov jeho existencie.

Ďalším významným úspechom Východného partnerstva bol výrazný pokrok v oblasti mobility. Moldavsko ako prvý z Východných partnerov v marci splnilo predpoklady pre úplné zrušenie vízovej povinnosti v EÚ. Ukrajina v júli a Gruzínsko v októbri vstúpili do druhej fázy implementácie programov vízovej liberalizácie.

Spoločná politika EÚ v regióne v r. 2014 a vlastne už od Vilniuského summitu však narážala na silný vonkajší politický, hospodársky i vojenský tlak s cieľom oslabiť a zastaviť procesy Východného partnerstva, ktorý v marci vyústil do anexie ukrajinského Krymu Ruskou federáciou a následne do rozpútania ozbrojeného separatistického konfliktu v juhovýchodných regiónoch Ukrajiny. Východné partnerstvo sa tak ocitlo v zásadne zmenených podmienkach, kedy Ruská federácia k nemu začala otvorene pristupovať ako k nepriateľskému projektu, ohrozujúcemu jej geopolitické záujmy v regióne.

Analýze novej geopolitickej situácie sa v apríli venoval minisamit Východného partnerstva v Prahe, zvolaný prezidentom ČR M. Zemanom za účasti Arménska, Azerbajdžanu, Gruzínska, Moldavska, Litvy, Poľska, Slovenska, Švédska, Ukrajiny a Európskej komisie. Závery vrcholnej schôdzky potvrdili relevantnosť Východného partnerstva, odsúdili nátlak tretej strany a podporili ešte výraznejšiu diferenciaciu v prístupe EÚ k partnerom.

V druhej polovici roka Východnému partnerstvu dominovali dve témy: ratifikácia a predbežná implementácia dohôd o politickej asociácii a ekonomickej integrácii EÚ s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou. Všetky tri partnerské krajiny ich ratifikovali v najkratšom možnom čase, čím vyslali silný politický signál potvrdzujúci ich európske smerovanie. SR uložila ratifikačné listiny k dohodám depozitárovi 21.10.2014 ako v poradí šiesta ČK EÚ.

Zohľadňujúc strategické záujmy SR sa slovenská diplomacia aj v roku 2014 usilovala pôsobiť v programe Východné partnerstvo ako jeden z jeho motorov, osobitne v strategických diskusiách na úrovni ministrov zahraničných vecí, formou spoluautorstva viacerých spoločných iniciatív zainteresovaných členských krajín EÚ a prostredníctvom aktivít vo vzťahu k Východným partnerom v bilaterálnych formátoch a formáte V-4.

Ukrajina patrí dlhodobo medzi priority zahraničnej politiky SR. Zásadné politicko-bezpečnostné zhoršenie UA-RF vzťahov a neočakávaná eskalácia krízy na Ukrajine potrebu našej angažovanosti ešte zintenzívnila. V spore medzi Ukrajinou a Ruskom bolo zo strany RF porušené medzinárodné právo, čo je pre SR neakceptovateľné. Minské dohody (protokol z 5.9. a memorandum z 19.9.), na základe ktorých obe strany pod kontrolou OBSE mali implementovať prímerie, sa stali jedinou bázou dohodnutou všetkými stranami konfliktu pre hľadanie mierového riešenia. Prioritou slovenskej zahraničnej politiky bolo pomáhať všetkými dostupnými možnosťami dosiahnuť deeskaláciu a stabilizáciu situácie na juhovýchode Ukrajiny a mierové riešenie krízy prostredníctvom diplomatických rokovaní, ako aj obmedzenie vplyvu rusko-ukrajinského konfliktu v oblasti energetiky.

Na pôde EÚ sa SR zasadzovala za konštruktívny postoj EÚ pri riešení krízy a podporovala ekonomickú integráciu a politickú asociáciu Ukrajiny s EÚ, ktorej vyjadrením sa stalo podpísanie Asociačnej dohody EÚ s Ukrajinou a jej predbežné uplatňovanie od 1.11.2014 (okrem obchodnej dohody). Slovenská zahraničná politika svojím konštruktívnym prístupom pomohla podpisu AA/DCFTA s UA a opakovane vyjadrila pripravenosť poskytnúť pomoc pri jej implementácii. V rámci koordinácie poskytovania pomoci Ukrajine medzi krajinami V4, Slovensku sa sústredilo na oblasť svojej expertízy a to na reforma bezpečnostného sektora a na významnú oblasť, akou je energetika.

SR privítala zvolenie P. Porošenka za prezidenta Ukrajiny a vznik novej vlády po parlamentných voľbách a vyjadrila očakávanie, že ukrajinská vláda začne neodkladne realizovať program reforiem a modernizácie hospodárstva. Počas prezidentských a parlamentných volieb na Ukrajine v roku 2014 sa ako pozorovatelia zúčastnili poslanci NR SR. Uvedené principiálne postoje SR tlmočila ukrajinskej strane na početných stretnutiach: minister Lajčák navštívil Ukrajinu sedemkrát (Kyjev, Doneck, Odesa). Prezident P. Porošenko uskutočnil pracovnú návštevu v SR a zúčastnil sa aj na samite hláv štátov V4 a Nemecka pri príležitosti výročia Nežnej revolúcie (november).

Predsedovia vlád R. Fico a A. Jaceňuk mali pracovné rokovania na okraj spustenia reverzných dodávok plynu v septembri. MiZVaEZ SR tiež zorganizoval dvakrát schôdzku Skupiny priateľov Ukrajiny na úrovni ministrov na okraj zasadania FAC v Bruseli, resp. Luxemburgu. V roku 2014 sa uskutočnilo zasadnutie medzivládnej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru. SR využívala aj formát V4 na podporu Ukrajiny, pričom z iniciatívy SR ministri ZV krajín V4 navštívili Ukrajinu vo februári 2014 a v decembri 2014. MZVaEZ SR zorganizovalo aj stretnutie štátnych tajomníkov krajín V4 a DE k pomoci

Ukrajine, ako aj stretnutie štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí krajín V4 a UA vo Ľvove.

V energetickej oblasti SR sprevádzkovala reverzný tok plynu na Ukrajinu, ktorý má pre jej energetickú bezpečnosť strategický význam. SR výrazne zvýšila objem humanitárnej pomoci: poskytla zdravotnícku i materiálnu humanitárnu pomoc v objeme cca 800 tisíc EUR, poskytla možnosť liečby aktivistov ranených na Majdane, ranených vojakov z oblasti ATO a pomoc utečencom z oblastí ATO. Pre oblasť decentralizácie a vzdelávania SR poskytla transformačnú pomoc CETIR.

Spomedzi krajín **južného Kaukazu** má SR tradične najintenzívnejšie bilaterálne vzťahy s Gruzínskom. Na jar roku 2014 otvorila SR Zastupiteľský úrad v Tbilisi, ktorý slávnostne inauguroval PPV MiZVaEZ SR počas svojej oficiálnej návštevy Gruzínska (8. 4. 2014). SR patrí k aktívnym podporovateľom euroatlantických integračných ambícií Gruzínska, kde Gruzínsko dosiahlo v roku 2014 značné úspechy. Podpísalo s EÚ Asociačnú dohodu (jún), na samite NATO vo Walese (september) krajina získala tzv. substantívny balíček, ktorým sa NATO zaviazalo k užšej spolupráci s **Gruzínskom** a vstúpilo do druhej, implementačnej fázy Akčného plánu.

S **Arménskom** sa napriek rozhodnutiu krajiny vstúpiť do Euroázijskej hospodárskej únie SR zasadzovala za intenzívnu komunikáciu, ktorej cieľom je špecifikovať možnosti ďalšej spolupráce.

Azerbajdžan zostáva dôležitým partnerom EÚ v regióne južného Kaukazu, osobitne z hľadiska energetickej bezpečnosti.

Moldavsko je jednou z priorit zahraničnej politiky SR v rámci Východného partnerstva, patrí tiež medzi 3 programové krajiny SlovakAid a so SR má podpísanú Medzivládnu dohodu o rozvojovej spolupráci. Preto SR patrí k najaktívnejším podporovateľom jeho eurointegračných ambícií. Moldavsko dosiahlo zrušenie vízového režimu s EÚ (apríl) a moldavskí občania tak môžu voľne cestovať v rámci schengenského priestoru po dobu 90 dní. V júni 2014 krajina podpísala s EÚ Asociačnú dohodu. SR tiež podporuje politické riešenie podnesterského problému v zmysle zachovania politickej suverenity a územnej integrity Moldavska a dialógu oboch strán, ktorý by viedol k budovaniu dôvery na oboch brehoch rieky Dnester.

Ruská federácia

Rozvoj bilaterálnych vzťahov medzi SR a **Ruskou federáciou** v roku 2014 podstatným spôsobom ovplyvnila kríza na Ukrajine a úloha RF v nej. Slovenská zahraničná politika vychádzala z toho, že izolácia RF nie je v záujme SR, ani EÚ. SR sa v uplynulom roku usilovala, aby politika EÚ voči Rusku smerovala k zintenzívneniu dialógu s Moskvou na všetkých relevantných úrovniach v záujme nájdenia kompromisného východiska zo súčasnej krízy v európsko-ruských vzťahoch. Spoločným cieľom SR a členských krajín EÚ bolo podporiť nezávislosť a územnú celistvosť Ukrajiny.

Po vyčerpaní ostatných politických/diplomatických nástrojov SR podporila uplatnenie reštriktívnych opatrení EÚ voči RF s cieľom primäť Moskvu ku konštruktívnej spolupráci na dosiahnutie mierového vyriešenia krízy na Ukrajine v súlade s medzinárodným právom. SR podporovala rozvoj pragmatických, konštruktívnych a transparentných vzťahov s RF s dôrazom na ich obchodno-ekonomickú dimenziu. RF naďalej ostáva rozhodujúcim dodávateľom energetických surovín pre SR.

Hoci kríza na UA ovplyvnila rozvoj vzťahov s RF, SR udržovala bilaterálnu komunikáciu na úrovni PPV a MiZVaEZ SR, ktorý sa niekoľkokrát stretol so svojim ruským partnerom S. Lavrovom tak v Moskve, ako aj na okraji medzinárodných podujatí. Počas pracovnej návštevy v Moskve (máj) a rokovania s PPV RF D. Rogozinom dohodol PPV a MiZVaEZ SR odloženie konania 17. zasadnutia zmiešanej slovensko-ruskej medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu, pôvodne plánované na jún 2014 v Bratislave.

V dvojstranných vzťahoch s **Bieloruskom** sme zaregistrovali intenzifikáciu v ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej oblasti. SR podporovala potrebu zásadnej obsahovej a nástrojovej revízie východných politík EÚ, vrátane postupu EÚ voči Bielorusku i reštartu praktického dialógu EÚ s Bieloruskom pri rešpektovaní známych limitov. SR privítala konštruktívne postoje Bieloruska k ukrajinskej kríze a uznanie porušenia medzinárodného práva v prípade anexie Krymu Ruskom, ako aj diplomatické aktivity Bieloruska smerujúce k upokojeniu situácie, dialógu a hľadaniu politického riešenia krízy v minských dohodách. V roku 2014 sa v Bratislave konali konzultácie štátneho tajomníka MZVaEZ SR P. Buriana s námestníčkou ministra zahraničných vecí E. Kupčínovou (apríl a august 2014), na okraj ministerskej konferencie OBSE v decembri 2014 sa stretli ministri zahraničných vecí M. Lajčák a V. Makej.

Západný Balkán a Turecko

Popri aktívnom politickom dialógu s krajinami **západného Balkánu a Turecka** sa dôraz kládol na zintenzívnenie vzájomne výhodnej hospodárskej spolupráce. SR je presvedčená, že rozširovanie euroatlantických zoskupení o krajiny západného Balkánu prispeje k zvýšeniu stability, demokracie a prosperity nielen regiónu, ale aj celého európskeho kontinentu. SR aktívne presadzovala politiku rozširovania EÚ a NATO, ako aj reformné snahy krajín regiónu. Aj vďaka aktívnej podpore SR došlo k otvoreniu prístupových rokovaní EÚ so **Srbskom** (január), na ktoré by v dohľadnom čase malo nadviazať otvorenie prvých negociačných kapitol. Významnú úlohu zohráva slovenské veľvyslanectvo v Belehrade, ktoré plní funkciu kontaktného veľvyslanectva NATO a bude v tejto úlohe pokračovať aj v období rokov 2015-2016. Rozhodnutie o udelení kandidátskeho statusu **Albánsku** (jún), ktoré SR podporovala, vnímame ako spravodlivé ocenenie reformného úsilia a aktivít albánskej vlády v oblasti boja proti korupcii a organizovanému zločinu.

V prípade **Čiernej Hory** Slovensko patrilo medzi štáty, ktoré sa zasadzovali za zachovanie dynamiky prístupového procesu a stimulovanie reformných procesov prostredníctvom otvárania ďalších negociačných kapitol. Snahou slovenskej diplomacie bolo posunúť Bosnu a Hercegovinu a Macedónsko na ich euointegračnej ceste, ako aj v ich transformačnom a reformnom úsilí.

Pokiaľ ide o **Bosnu a Hercegovinu** SR zdôrazňovala nutnosť socio-ekonomických reforiem, potrebu koordinačného mechanizmu a efektívnosť fungovania inštitúcií na všetkých úrovniach.

Integračný úspech **Macedónska** je závislý od rozvoja dobro-susedských vzťahov, ktorý zahŕňa nevyhnutnosť konštruktívneho posunu pri riešení bilaterálnych otázok.

V prípade **Kosova** otázka neuznania zo strany SR nie je prekážkou pre rozvoj iniciatív, ktoré sú v súlade s európskou perspektívou regiónu. SR podporovala dialóg medzi Belehradom a Prištinou, sprostredkovaný EÚ.

Krajinám Západného Balkánu sa SR venovala aj v rámci predsedníctva SR vo V4. V spolupráci s Justičnou akadémiou SR zorganizovala expertné stretnutie zamerané na odovzdávanie skúseností v oblasti právneho štátu za účasti nominantov ministerstiev spravodlivosti jednotlivých krajín západného Balkánu. V Bratislave na tradičnom stretnutí ministrov zahraničných vecí krajín V4 a západného Balkánu bola za prítomnosti novej Vysokiej predstaviteľky F. Mogherini a rakúskeho spolkového ministra pre Európu, integráciu a zahraničné veci S. Kurza potvrdená pretrvávajúca dôležitosť agendy rozširovania EÚ (október). Dôkazom úspešného pôsobenia krajín V4 v regióne bolo i vytvorenie Západobalkánskeho fondu so sídlom v Tirane, ktorého vzorom sa stal Medzinárodný vyšehradský fond.

SR udržiavala veľmi dobré vzťahy s **Tureckom**, zintenzívnila sa spolupráca najmä na poli vedy a techniky a narástol objem vzájomného obchodu. SR podporuje udržanie prístupového procesu Turecka do EÚ v pohybe, pričom v rámci partnerského dialógu upozorňuje na potrebu dobrých susedských vzťahov a zblížovania pozícií v oblasti zahraničnej politiky s EÚ.

Transatlantické vzťahy

V uplynulom roku pokračoval intenzívny politický dialóg **SR s USA**, ktorému dominoval medzinárodný vývoj súvisiaci s krízou na Ukrajine. Ťažiskovými témami početných stykových aktivít na vysokej politickej i pracovnej úrovni boli najmä koordinácia sankčných opatrení EÚ a USA, posilnenie obranyschopnosti európskych spojencov NATO, reverzný tok zemného plynu na Ukrajinu a podpora potrebných reforiem na Ukrajine, aj prostredníctvom rozvojovej pomoci SR, ale aj spolupráca v boji proti extrémistickému hnutiu „Islamský štát“ a pri potláčaní šírenia vírusu Ebola.

SR sa vo vzťahu k USA aj naďalej zasadzovala za pokračovanie rozširovania NATO o krajiny západného Balkánu, spĺňajúce príslušné kritéria. Pokračovala aj spolupráca týkajúca sa pôsobenia ozbrojených síl SR v Afganistane, vrátane postupného ukončenia aliančnej operácie ISAF a prípravy novej výcvikovej misie Resolute Support a tiež bilaterálna spolupráca pri uzatváraní detenčného centra na Guantáname.

SR sa aktívne podieľala na príprave summitu EÚ–USA v Bruseli (marec), za uskutočnenie ktorého sa zasadzovala v predchádzajúcom období. Po rokovaní predsedu vlády SR R. Fica s prezidentom USA B. Obamom v novembri 2013 potvrdilo vysokú kvalitu bilaterálnych vzťahov aj stretnutie ministra Lajčáka s rezortným kolegom J. Kerrym vo Washingtone 20.3.2014.

SR pokračovala v zasadzovaní sa za prijatie ambicióznej dohody o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) vzhľadom na jej strategický význam pre posilnenie transatlantickej väzby. Silným impulzom pre prehĺbenie spolupráce s USA v oblasti podpory rozvoja vzájomného obchodu, inovácií a školstva bola pracovná návšteva prezidenta SR A. Kisku na východnom a západnom pobreží USA v septembri 2014.

Oživenie **slovensko-kanadských** vzťahov priniesla pracovná návšteva ministra zahraničných vecí Kanady Johna Bairda, prvá ministerská návšteva od roku 2007 (apríl).

Latinská Amerika a Karibik

V **regióne Latinskej Ameriky a Karibiku** SR postupne vytvárala podmienky na zlepšovanie politickej a obchodnej výmeny s jednotlivými krajinami v záujme zintenzívnenia vzájomnej stykovej činnosti a navýšenia obchodného obratu. SR vo formáte EÚ aktívne participovala pri príprave a implementácii zmlúv o voľnom obchode, politických dohôd a v rámci negociačných procesov EÚ s jednotlivými krajinami resp. ich integračnými zoskupeniami (CELAC, SICA, Mercosur a CARIFORUM).

Blízky a Stredný východ, subsaharská Afrika

Hlavnými faktormi zahraničnej politiky SR vo vzťahu k **regiónu Blízkeho a Stredného východu a subsaharskej Afriky** boli naďalej geopolitické výzvy a ekonomické záujmy. Mierový proces na Blízkom východe nezaznamenal pozitívny posun. Na podporu jeho revitalizácie, ako aj v záujme rozvoja bilaterálnych vzťahov navštívil PPV a MiZVaEZ SR **Izrael a Palestínu**. Návšteva Izraela ukázala obojstranný záujem pokračovať vo všestrannom rozvoji spolupráce. Návšteva Palestíny, počas ktorej bol otvorený Styčný úrad SR v Ramalláhu, vytvorila predpoklady pre zvýšenie ekonomickej interakcie. SR tiež prispela na rekonštrukciu a riešenie humanitárnej situácie v pásme Gazy.

Nové možnosti kooperácie identifikovali aj bilaterálne stretnutia PPV a MiZVaEZ SR v **Jordánsku**.

Séria dvojstranných návštev na úrovni ministrov zahraničia a štátnych tajomníkov posilnila vzťahy Slovenska s **Egyptom a Tuniskom**. Zdôraznila ekonomickú oblasť a výmenu transformačných skúseností. Počas medzinárodnej bezpečnostnej konferencie GLOBSEC sa uskutočnili aj prvé ministerské konzultácie s Egyptom vo formáte V4.

V spektre pozornosti zahraničnej politiky SR sa zvýraznil aj vývoj v menej stabilných krajinách tzv. Arabskej jari, vrátane zhoršenia situácie v **Sýrii a Iraku** s nástupom militantného islamského fundamentalizmu tzv. **Islamského štátu** (ISIL/DAEŠ). SR podporila mierové iniciatívy sledujúce nenásilné riešenie sýrskej krízy. Zároveň v záujme zastavenia expanzie ISIL a jeho postupného eliminovania podporila vojenské opatrenia v Sýrii a Iraku iniciované zo strany USA. SR aj v roku 2014 poskytla materiálnu a finančnú pomoc sýrskym utečencom, doplnenú o ďalšiu pomoc irackým kresťanom a jezídmi, ktorí ako vnútorní prisídlenci unikli do bezpečia pred prenasledovaním ISIL.

SR aktívne a operatívne reagovala na vývoj rokovaní o **iránskom jadrovom programe**. S cieľom povzbudiť Irán k ich zavŕšeniu uskutočnil PPV a MiZVaEZ SR oficiálnu návštevu v Teheráne.

V rámci budovania a rozširovania ekonomickej spolupráce s krajinami Arabského polostrova navštívil MiZVaEZ SR v sprievode podnikateľov **Spojené arabské emiráty**. Štátny tajomník MZVaEZ SR uskutočnil návštevu Saudskej Arábie. Výsledky týchto návštev mali pozitívny dopad na tvorbu zmluvno-právnej základne potrebnej pre ďalšiu spoluprácu s krajinami **Rady pre spoluprácu v Zálive**. Okrem návštev vysokých rezortných predstaviteľov ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR sa úspešne pokračovalo v zavádzaní a využívaní konzultačných mechanizmov s krajinami regiónu aj na ďalších úrovniach.

K rozšíreniu stykov s krajinami **regiónu subsaharskej Afriky** prispelo viacero bilaterálnych aktivít na úrovni politického vedenia rezortu zahraničia. Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR navštívil **Keňu** a na okraj samitu EÚ-Afrika v Bruseli sa stretol s ministrom zahraničia **Etiópie**. Bilaterálne návštevy v **Mozambiku a Sudáne** realizoval štátny tajomník MZVaEZ SR. Aktivity slovenskej diplomacie prispeli k zviditeľneniu SR ako prispievateľa rozvojovej pomoci a dali nové impulzy k rozvoju vzájomného obchodu a hospodárskej spolupráce.

Africký vektor zahraničnej politiky SR zvýraznili aktivity v multilaterálnej oblasti. Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR vystúpil v Addis Abebe na konferencii Africkej únie k reforme bezpečnostného sektora a v priebehu 4. samitu EÚ-Afrika uskutočnil rokovania s najvyššími predstaviteľmi **Africkej únie**.

Ázia a Tichomorie

Na pokračujúce posilňovanie postavenia Ázie v kontexte medzinárodných vzťahov SR reagovala proaktívne a zintenzívnila spoluprácu s krajinami kontinentu s dôrazom na obchodno-ekonomickú a vedecko-technologickú oblasť. V bezpečnostnej oblasti podporila kroky EÚ smerujúce k zmierňovaniu napätia v niektorých častiach Ázie a užšiu spoluprácu s hodnotovo rovnako orientovanými krajinami. Politický dialóg so strategickými partnermi – **Čínou, Japonskom, Indiou a Kórejskou republikou** ako aj kľúčovými **krajinami juhovýchodnej Ázie** sa zameril na hospodárske projekty v záujme zvýšenia exportných možností.

Predseda vlády SR rokoval s čínskym premiérom pri príležitosti samitu **Číny** a šestnástich krajín strednej a východnej Európy v Belehrade (december 2014). Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR navštívil **Pakistan** (jún 2014), **Singapur, Vietnam a Mjanmarsko** (s ministrom spravodlivosti SR v novembri 2014) a absolvoval viacero bilaterálnych stretnutí s partnermi z ázijských krajín na okraj multilaterálnych fór.

S agendou ekonomickej spolupráce navštívil minister hospodárstva SR **Kórejskú republiku** a štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR **Indiu a Srí Lanku** (november 2014).

Štátni tajomníci rezortov Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstva obrany SR, Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR uskutočnili viacero aktivít na podporu obchodno-ekonomických projektov.

SR privítala ministra zahraničných vecí (marec 2014) a vicekráľa Malajzie (október 2014), ministra zahraničných vecí Kórejskej republiky (júl 2014 – aj vo formáte V4+), ministra spravodlivosti Vietnamu (september 2014) a podpredsedu vlády pre investície Laosu (november 2014).

SR aktívne podporovala úsilie EÚ zlepšovať podmienky na obchodnú a investičnú spoluprácu prostredníctvom systémovo budovanej siete ambiciózných dohôd o voľnom obchode. Na podporu svojich záujmov využila SR aj multilaterálne platformy Stretnutie Ázia - Európa (10. summit ASEM v Miláne, október 2014) a ASEAN (20. stretnutie ministrov zahraničných vecí v Bruseli, júl 2014). Adekvátny dôraz bol venovaný aj problematike ľudských práv.

4. Bezpečný a demokratický svet

Severoatlantická aliancia

Určujúcim faktorom vonkajšieho bezpečnostného prostredia v roku 2014 bolo aj naďalej členstvo SR v **Severoatlantickej aliancii (NATO)**. Prepuknutie krízy na Ukrajine iniciovalo posilnenie vojenskej prítomnosti NATO na východnom krídle Aliancie, prijatie a postupnú realizáciu opatrení na zvýšenie obranyschopnosti Aliancie. Po 20 rokoch nasadenia mimo Európy sa pozornosť Aliancie obrátila výrazne ku kolektívnej, teritoriálnej obrane. Akčný plán pripravenosti, prijatý na samite NATO vo Walese v septembri 2014, bol odpoveďou na spomenutú krízu na Ukrajine, ale aj na šíriacu sa nestabilitu za južnou hranicou NATO a na Blízkom a Strednom východe. SR podporila v plnej miere implementáciu budovania spôsobilostí v obrannom sektore. V tejto súvislosti prezentovala na samite NATO vo Walese záväzok zastaviť pokles výdavkov na obranu a zabezpečiť ich reálny nárast v súlade s hospodárskym rastom, a zároveň do roku 2020 vyčleniť 1,6 % HDP na obranu. Rovnako prezentovala zámer do roku 2016 vynaložiť 20 % z obranných výdavkov na modernizáciu ozbrojených síl.

Jednou z konkrétnych reakcií NATO na udalosti na Ukrajine bola priama pomoc poskytnutá prostredníctvom zvereneckých fondov. SR poskytla 30 tisíc EUR do zvereneckého fondu na rehabilitáciu príslušníkov bezpečnostných zložiek. Navyše v súlade s príslubom zo samitu vo Walese realizovala na jeseň dva výcvikové kurzy pre ukrajinských špecialistov na odminovanie. Zároveň na pôde Aliancie ponúkla uskutočniť ďalšie štyri kurzy v roku 2015. V realizácii vojenských opatrení NATO reagujúcich na situáciu na Ukrajine SR prispela aj vyslaním obranných plánovačov do Vrchného veliteľstva spojeneckých síl v Európe.

SR podporovala začatie rokovaní o vstupe Čiernej Hory do NATO v súlade s presadzovaním politiky otvorených dverí NATO pre rozširovanie priestoru bezpečnosti a stability v Európe. V záujme konsenzu SR podporila rozhodnutie, že túto otázku Aliancia zväží najneskôr do konca roka 2015. Slovenská diplomacia v NATO výrazne prispela k tomu, že pred samitom vo Walese bola osobitne prehodnotená pripravenosť všetkých aspirantov na vstup do NATO.

Pri angažovaní NATO na západnom Balkáne SR presadzovala, aby aliančné sily v Kosove (KFOR) naďalej plnili úlohy v zmysle mandátu daného rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN ako garant bezpečnosti a slobodného pohybu pre všetkých obyvateľov v Kosove a aby prípadná zmena rozsahu ich nasadenia bola založená na mandáte BR OSN. Zastupiteľský úrad SR v Belehrade vo funkcii kontaktného veľvyslanectva NATO v Srbsku realizoval rad aktivít zameraných najmä na zvýšenie informovanosti srbskej verejnosti o NATO. Na žiadosť SR rozhodlo NATO o pokračovaní tohto mandátu ZÚ SR v Belehrade v rokoch 2015-16.

Príslušníci Ozbroyených síl SR sa podieľali na činnosti veliteľstva NATO v Bosne a Hercegovine. SR pokračovala v účasti na operácii ISAF v Afganistane, tejto najväčšej a najdlhšie trvajúcej operácie v dejinách moderného NATO, aj v poslednom roku jej existencie formou poskytnutia výcviku a vzdelávania afganských bezpečnostných síl. SR podporila začatie novej, výcvikovej misie NATO v Afganistane (Resolute Support) od januára 2015 aj s účasťou príslušníkov OS SR. SR taktiež potvrdila záväzok zo samitu z Chicaga finančne podporiť stabilizáciu afganských národných bezpečnostných síl.

Slovenská diplomacia aktívne podporovala aj aktivity v ekonomickej oblasti, osobitne v komunikácii so špecializovanými agentúrami NATO.

Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ

V roku 2014 prispievala SR aktívne do diskusií o rozvoji **Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP)** EÚ ako aj do budovania jej krízového manažmentu pri zohľadnení prioritných záujmov, ktorými sú: strategické posilnenie obrannej spolupráce, rozvoj spôsobilostí a schopnosť EÚ reagovať.

SR sa zapájala do civilných misií a vojenských operácií EÚ - príslušníci Ozbroyených síl SR sa zúčastňovali na operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine . Od septembra 2012 prevzala SR pozíciu vedúcej krajiny v Regionálnom koordinačnom centre operácie v Sarajeve a na misii EUMM v Gruzínsku. Civilní experti SR pôsobili v misiách a operáciách EÚ v Bosne a Hercegovine, Kosove, na moldavsko-ukrajinskej hranici, v Gruzínsku, Afganistane a na palestínskych územiach.

SR presadzovala rozvoj komplexného prístupu EÚ, ktorý umožňuje efektívne využívať široké spektrum jej politických, bezpečnostných, ekonomických a rozvojových nástrojov pri pôsobení v medzinárodnom krízovom manažmente. V rámci rozvoja spôsobilostí krízového manažmentu EÚ sa SR zasadzovala o čo najužšiu spoluprácu EÚ a NATO a podporovala hľadanie finančne najefektívnejších riešení budovania obranných kapacít v rámci iniciatívy „združovania a zdieľania“, pričom sa usilovala maximálne využiť potenciál regionálnej spolupráce, najmä krajín V4.

Počas slovenského predsedníctva V4 usporiadala SR v spolupráci s USA spoločné vojenské cvičenie V4 Ground Pepper 2014 a pokračovala v prípravách Bojovej skupiny EÚ krajín V4, ktorá bude v pohotovosti v prvom polroku 2016. SR tiež privítala poľskú iniciatívu vytvoriť ďalšiu spoločnú bojovú skupinu V4 v roku 2019.

Efektívny multilateralizmus

Agenda OSN bola v r. 2014 konfrontovaná s bezprecedentným počtom nových hrozieb s viac úrovňovými dopadmi, akými boli predovšetkým porušenie princípov OSN i medzinárodného práva anexiou Krymu, dramatické šírenie vírusu Ebola a intenzita expanzie i agresie ISIS na Blízkom východe. Uvedený vývoj potvrdil potrebu posilniť kapacity OSN a súčasne aj naliehavosť reformy jej orgánov i pracovných metód v záujme efektívnejšieho riešenia práve takýchto naliehavých problémov. V súlade s prioritami vyplývajúcimi zo „Zamerania zahraničnej politiky Slovenskej republiky na rok 2014“ sa SR na pôde OSN zasadzovala za dodržiavanie princípov Charty OSN a podporovala posilnenie postavenia OSN v medzinárodných vzťahoch s cieľom efektívne reagovať na existujúce globálne hrozby. Účasť prezidenta SR A. Kisku a PPV a MiZVaEZ SR M. Lajčáka na 69. VZ OSN v New Yorku (21. – 28. 9. 2014) a následne návšteva ministra Lajčáka v pobočke OSN v Nairobi (25. – 26. 11. 2014) potvrdili postavenie SR ako aktívneho a zodpovedného člena OSN.

Širší priestor pre presadzovanie záujmov a stanovísk SR poskytlo spolupredsedníctvo SR (s Thajskom) v ad hoc pracovnej skupine pre revitalizáciu práce VZ OSN. Príkladom angažovanosti SR je aj predsedníctvo v 5. administratívnom a rozpočtovom výbore VZ OSN. SR sa stala riadnym členom Výkonného výboru Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR, apríl). SR podpísala s IOM (Medzinárodná organizácia pre migráciu) a UNHCR v poradí už piatu trojstrannú dohodu, na základe ktorej sa uskutočňuje humanitárny transfer utečencov cez územie SR do tretích krajín, tzv. presídľovanie (júl). Uvedený krok je dôkazom angažovanosti SR v riešení výziev globálnej utečeneckej a migračnej problematiky, kde je SR ako súčasť skupiny najvyspelejších krajín sveta pripravená zdieľať zodpovednosť.

MZVaEZ pokračovalo v presadzovaní kandidatúr SR do medzinárodných organizácií a ich orgánov. V prípade kandidatúry do Rady OSN pre ľudské práva na obdobie 2018-20 (voľby v novembri 2017) sa podarilo s ďalšími krajinami uzavrieť nové dohody o recipročnej podpore kandidatúr.

Slovensko oficiálne predložilo kandidatúru na členstvo vo výkonnom výbore Svetovej organizácie cestovného ruchu (UN WTO) na roky 2015-2019 s voľbami v roku 2015 v Kolumbii.

Na 13. zasadnutí Zhromaždenia štátov, zmluvných strán Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu bola znovuzvolená Elena Sopková za člena Výboru pre rozpočet a financie MTS (3-ročné funkčné obdobie začne plynúť v apríli 2015).

Reforma bezpečnostného sektora

Rok 2014 bol úspešný a bohatý na aktivity SR v „slovenskej“ téme **reformy bezpečnostného sektora (Security Sector Reform - SSR)**, ktoré nabrali na rozsahu i intenzite. Na globálnej úrovni rastúci význam tejto témy potvrdilo schválenie historicky prvej rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN o SSR (2151/2014) v apríli počas nigérijského predsedníctva. V získaní podpory pre rezolúciu sa významne angažovala SR aj z pozície stáleho spolupredsedu Skupiny priateľov SSR v OSN.

V súlade s odporúčaniami rezolúcie BR OSN sa SR sústredila prioritne na podporu efektívnejšej koordinácie aktivít rozličných organizácií pri ich asistencii v SSR v

zainteresovaných regiónoch. Na tento účel sa podarilo spoluorganizovať aj niekoľko medzinárodných podujatí. Počas medzinárodnej bezpečnostnej konferencie GLOBSEC v Bratislave (máj) usporiadala SR panelovú diskusiu o modalitách spolupráce medzinárodných organizácií v oblasti SSR, ktorej sa zúčastnili predstavitelia OSN, EÚ, OBSE a Africkej únie.

Okrem OSN sa SR zameriavala na rozvoj témy SSR aj v spolupráci s OBSE a Africkou úniou. V OBSE dobré výsledky priniesla spolupráca so švajčiarskym predsedníctvom pri jeho úsilí hlbšie rozpracovať tému reformy bezpečnostného sektora v tejto organizácii. Vo Viedni sa pod slovensko-švajčiarskou záštitou konala konferencia o možnostiach spolupráce OSN o OBSE v oblasti SSR (júl). SR zároveň na pôde OBSE vytvorila Skupinu priateľov SSR, ktorú tiež vedie. V Bratislave sa konal odborný seminár, ktorý odštartoval proces vypracovania interných smerníc OBSE pre SSR (október).

SR rozvinula svoje aktivity na podporu SSR aj na africký kontinent. V novembri SR v spolupráci s Africkou úniou, EÚ a OSN uskutočnila v Addis Abebe Africké fórum o SSR. Popri ňom sme v Nairobi spoluorganizovali s Keňou a OSN panelovú diskusiu k výzvam a príležitostiam v oblasti reformy bezpečnostného sektora vo východnej Afrike a Africkom rohu.

Reakcia na globálne výzvy a hrozby

SR sa podieľala na diskusiách zameraných predovšetkým na zhoršujúcu sa situáciu v Sýrii, Iraku, Líbyi, napätie medzi Sudánom a Južným Sudánom, Kongom a Demokratickou republikou Kongo a v neposlednom rade dianie na Blízkom východe.

Pripojila sa k švajčiarskej výzve, aby BR OSN poverila Medzinárodný trestný súd (ICC) prešetriť podozrenia zo závažného porušenia ľudských práv a humanitárneho práva v Sýrii; prostredníctvom Medzinárodnej organizácie pre migráciu poskytla humanitárnu pomoc pre severný Irak formou priamej finančnej pomoci v čiastke 20 tis. eur; či kosponzorovala zásadne nový typ rezolúcie BR OSN, ktorú si vyžiadala agresia bezprecedentného počtu zahraničných bojovníkov pôsobiacich v konfliktoch v Sýrii a Iraku v radoch militantných teroristických skupín. Prostredníctvom OSN poskytla SR v auguste Palestíne humanitárnu pomoc z prostriedkov SlovakAid vo výške 20 tisíc eur. Epidémia Eboly v regióne západnej Afriky sa stala jednou z najnaliehavejších tém OSN. SR reagovala poskytnutím pomoci vo forme finančného príspevku vo výške 15 tisíc eur prostredníctvom WHO.

Osobitnú pozornosť SR venovala konfliktu na Ukrajine, ktorý bol predmetom rokovaní BR OSN i VZ OSN. SR spolu s cca stovkou krajín podporila rezolúcie VZ týkajúce sa mierového riešenia konfliktu a zachovania územnej celistvosti krajiny.

SR uložila 2. apríla 2014 ako jedna z prvých 50 krajín u depozitára v New Yorku ratifikačnú listinu k Zmluve o obchode so zbraňami (ATT), ktorá má pomôcť zvýšiť globálnu bezpečnosť a eliminovať nelegálny obchod. Zmluva tak pre ne nadobudla platnosť 90 dní po dosiahnutí potrebného počtu ratifikácií (50). V decembri 2014 bol text ATT publikovaný v Zbierke zákonov SR.

Slovenská republika ako zmluvná strana Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu je dlhodobo vnímaná ako aktívny podporovateľ MTS, čoho dôkazom je i členstvo PPV a

MiZVaEZ SR v neformálnej ministerskej skupine k MTS. V apríli 2014 SR ratifikovala dva tzv. Kampalské dodatky k Rímskemu štatútu MTS (konkrétne Dodatok k čl.8 a Dodatok týkajúci sa zločinu agresie) a uložila príslušné listiny u jeho depozitára (GT OSN). Tým sa v oboch prípadoch zaradila do prvej dvadsiatky štátov, v ktorých bol vnútroštátny schvaľovací proces ukončený.

Paralelne s plnením Miléniových rozvojových cieľov a blížiacim sa termínom ich vyhodnocovania (september 2015) sa na pôde OSN začali diskusie o príprave nového rozvojového rámca po roku 2015. SR sa aktívne podieľala na diskusiách k cieľom trvalo udržateľného rozvoja. K zviditeľneniu a zvýšeniu kreditu SR prispelo aj členstvo SR v Medzivládnom výbore expertov pre trvalo udržateľné financovanie rozvoja.

SR sa zúčastňovala na rokovaní zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy o podobe budúceho dohovoru, ktorý by mal byť schválený v r. 2015 v Paríži. Súčasťou celosvetového úsilia o mobilizáciu aktivít na prípravu novej globálnej dohody a zvýšenie ambícií krajín pri jej riešení bol aj klimatický samit zvolaný z iniciatívy GT OSN. Išlo o vrcholné podujatie na najvyššej úrovni na pôde OSN v r. 2014. SR, na samite zastúpená ministrom životného prostredia, zdôraznila príspevok SR k plneniu cieľov znižovania CO₂, ako aj k oblasti implementácie obnoviteľných zdrojov pri výrobe elektrickej energie.

Príspevok SR do osobitného fondu zriadeného Organizáciou pre zákaz chemických zbraní (OPCW) na likvidáciu sýrskych chemických zbraní mimo územia Sýrie podporil spoločné úsilie medzinárodného spoločenstva pri eliminácii hrozby chemických zbraní v Sýrii, významného destabilizačného faktora situácie v krajine a regiónu, predstavujúceho vážnu hrozbu pre civilné obyvateľstvo.

SR na Tretej hodnotiacej konferencii zmluvných strán Dohovoru o zákaze používania, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a ich zničení v mozambickom Maputo, poukázala na príkladný a zodpovedný prístup, aký Slovensko zaujalo pri napĺňaní svojich povinností vyplývajúcich z dohovoru. Podporila prijatie efektívnych a koordinovaných opatrení, ktoré by prispeli k odstráneniu protipechotných mín rozmiestnených po celom svete a ich zničeniu.

SR venovala stále pozornosť potrebe efektívne čeliť novým bezpečnostným hrozbám a výzvam, vrátane boja proti terorizmu a kybernetickým hrozbám. Podieľala sa na konsolidácii dosiaľ vybudovaného systému globálnych noriem pre kontrolu zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia, a to ako prostredníctvom podpory ich univerzalizácie, tak aj dôsledného dodržiavania záväzkov z nich vyplývajúcich. Zároveň sa zasadzovala za obnovenie rokovaní v rámci Konferencie o odzbrojení s cieľom oživiť medzinárodný normotvorný proces v oblasti odzbrojenia. SR naďalej podporovala urýchlené začatie rokovaní o zmluve o zákaze výroby štiepných materiálov pre jadrové zbrane.

SR bola zvolená za predsedu Rady guvernérov Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, jedného z dvoch hlavných orgánov agentúry (s mandátom do septembra 2015). Získanie tohto postu potvrdzuje pozíciu SR ako skúseného a spoľahlivého partnera pri mierovom využívaní jadrovej energie.

V rámci Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) sa SR opätovne zamerala na ekonomicko-environmentálnu dimenziu a využila druhý rok postu predsedu expertného výboru OBSE na vedenie diskusie na ochranu energetickej infraštruktúry. Na

základe iniciatívy SR sa v Bratislave uskutočnila (október) spoločná konferencia OBSE, Energetickej charty a SR venovaná ochrane energetických sietí pred ich narušením. Dominantnou témou činnosti OBSE sa však stala nevyhnutnosť hľadať riešenia krízy na Ukrajine. Stala sa hlavnou organizáciou, na pôde ktorej prebiehali rokovania o situácii na Ukrajine a súčasne jedinou, ktorá vyslala pozorovateľov do terénu. SR podporila aktivity OBSE zamerané na deeskaláciu napätia v regióne, vyslala 5 pozorovateľov do Osobitnej monitorovacej misie OBSE na Ukrajine a finančne podporila jej fungovanie.

Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

SR dosiahla dôležitý posun pri skvalitňovaní strategického rámca rozvojovej spolupráce. Vláda SR schválila v poradí tretiu Strednodobú stratégiu rozvojovej spolupráce SR na roky 2014-2018 (január). SR začala naplňovať požiadavky a odporúčania Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (Development Assistance Committee - DAC), členom ktorého sa stala v septembri 2013. Okrem iného sa podarilo zúžiť a podrobnejšie rozpracovať teritoriálne a sektorové zameranie SlovakAid. MZVaEZ SR schválilo stratégiu rozvojovej spolupráce so všetkými tromi programovými krajinami SlovakAid - Afganistanom, Keňou a Moldavskom.

V dvoch programových krajinách SlovakAid - v Moldavsku a Keni - začali pôsobiť rozvojoví diplomati. Od tohto opatrenia MZVaEZ SR očakáva skvalitnenie aktivít SlovakAid priamo v partnerských krajinách. Podarilo sa zaktivizovať a posilniť postavenie Koordinačného výboru pre rozvojovú spoluprácu SR a pilotne spustiť vzdelávací program v oblasti rozvojovej spolupráce pre pracovníkov štátnej správy. MZVaEZ SR uskutočnilo viacero krokov na zefektívnenie projektového cyklu. Schválilo Stratégiu monitorovania a evaluácie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR a spustilo nové, resp. skvalitnilo existujúce programy a nástroje – startupy (ako nástroje na nadviazanie partnerstiev medzi slovenskými podnikateľskými subjektmi a súkromným sektorom v partnerských krajinách), vysielanie dobrovoľníkov a expertov, aktivity Centra pre odovzdávanie skúseností z integrácie a reforiem (CETIR), finančné príspevky ZÚ SR a pod. Od júla 2014 pokračujú v rámci regionálneho projektu MF SR, MZVaEZ SR s UNDP ďalšie aktivity budovania kapacít verejnej správy v oblasti riadenia verejných financií v Čiernej Hore a Moldavsku.

Do aktivít SlovakAid sa postupne zapájajú popri mimovládnych organizáciách aj noví aktéri, napríklad Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) a jeho členovia, štátne inštitúcie (najmä prostredníctvom CETIR) i médiá. Aktivity začala realizovať aj Platforma podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu s cieľom dosiahnuť väčšie zapojenie podnikateľských subjektov. V spolupráci s EXIMBANKOU SR a MF SR sa začala príprava schémy pre poskytovanie zvýhodnených úverov s grantovým elementom nákupom slovenských tovarov a služieb z rozvojových krajín. Bola tiež spustená on-line aplikácia pre evidenciu a vykazovanie rozvojových tokov SR ako aj nové webové sídlo SlovakAid. Zvýšenie transparentnosti sa odrazilo aj na posune SR v rebríčku Aid Transparency Index 2014 z 55. miesta v roku 2013 na 51. miesto.

Slovenská republika tiež promptne reagovala na humanitárne krízy vo svete. Poskytla finančnú a materiálnu humanitárnu pomoc v celkovej hodnote vyše 500 tis. eur Ukrajine, Srbsku a Bosne a Hercegovine. Prostredníctvom príspevkov do medzinárodných organizácií SR prispela na boj proti Ebole (105 tis. EUR - finančná a materiálna pomoc), pomohla sýrskym utečencom v Libanone a v Jordánsku a kurdským utečencom v Iraku (70 tis. eur).

SR aktívne vstúpila do prípravy trvalo udržateľných cieľov (SDGs) po roku 2015 a to napríklad členstvom v Pracovnej skupine Globálneho partnerstva pre občiansku spoločnosť ako aj prácou vo Výbore expertov pre financovanie trvalo udržateľného rozvoja.

Ochrana ľudských práv

Na potrebu dodržiavania a posilňovania medzinárodných štandardov v oblasti ľudských práv SR poukazovala predovšetkým v rámci zasadnutí Rady pre ľudské práva, najvyššieho ľudskoprávneho orgánu v systéme OSN a v rámci Tretieho výboru Valného zhromaždenia OSN. Počas riadnych zasadnutí Rady pre ľudské práva SR vystúpila k situácii v regiónoch vyvolávajúcej vážne znepokojenie z hľadiska ochrany ľudských práv (napr. Sýria, KLDK, Stredoafrická republika). SR sa zapájala aj do hodnotenia štátov v rámci mechanizmu univerzálneho periodického hodnotenia ako jedného z hlavných pilierov Rady pre ľudské práva. Svoju pripravenosť dodržiavať nové štandardy v oblasti ľudských práv potvrdila SR aj ratifikáciou Medzinárodného dohovoru o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím.

Na pôde Rady Európy sa SR aktívne podieľala na procese reformy systému organizácie a podporovala prijímanie opatrení na zvýšenie efektivity Európskeho súdu pre ľudské práva. Za týmto účelom ako jedna z prvých krajín ratifikovala Protokol č. 15, ktorým sa mení Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Úzko spolupracovala s monitorovacími mechanizmami Rady Európy, vrátane Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI) a Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA) a implementovala ich odporúčania. Návštevu SR okrem Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi uskutočnil aj Poradný výbor k Rámcovému dohovoru na ochranu národnostných menšín, ako aj Kontaktný bod OBSE pre Rómov a Sintí, ktorí monitorovali implementáciu záväzkov SR v oblasti národnostných menšín. Osobitne situácia Rómov je oblasť, v ktorej Medzinárodné monitorovacie orgány adresujú SR odporúčania na zlepšovanie ich integrácie vo všetkých oblastiach života (vzdelávanie, zamestnanosť, zdravotná starostlivosť a bývanie) a zlepšovanie vzťahov s väčšinovou spoločnosťou.

Ako členský štát EÚ prispievala SR naďalej k realizácii Akčného plánu pre ľudské práva a demokraciu. MZVaEZ SR pokračovalo v plnení úloh Kontaktného bodu pre Agentúru EÚ pre základné práva (FRA). SR aktívne podporovala fungovanie Európskeho fondu pre demokraciu (EED), ktorý predstavuje komplement aktivít EÚ, keďže podporuje subjekty v krajinách susedstva EÚ (napr. obhajcovia LP, aktivisti, médiá, ženy, mládež). V diskusiách Správnej rady EED bola ocenená konštruktívna a vyvážená podpora južného a východného susedstva a európskejšieho charakteru EED.

Ako členská krajina Medzinárodnej aliancie pre pripomínanie holokaustu sa SR kontinuálne venuje výskumu holokaustu i vzdelávaniu o tejto kapitole európskych dejín. V roku 2014 získal po prvýkrát finančnú podporu (grant) IHRA projekt gestorovaný mimovládnu organizáciou zo SR - Nadáciou Milana Šimečku, venovaný téme vyvražďovania Rómov počas II. svetovej vojny.

Na vnútroštátnej úrovni bola v roku 2014 vyhlásená výzva Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2014 za účelom podpory ľudskoprávných aktivít realizovaných

prevažne občianskom spoločnosťou. V rámci výzvy bolo podporených spolu 48 projektov v celkovej výške 845 tisíc eur. Projekty boli zamerané najmä na vzdelávanie o ľudských právach a podporu ochrany práv zraniteľných skupín.

Po viac ako dvojročnej intenzívnej diskusii zahrňujúcej pracovné stretnutia a expertné rokovania bol návrh Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike predložený na rokovanie vlády SR (december). Tento, svojou tvorbou jedinečný koncepčný dokument, popisuje súčasný stav dodržiavania ľudských práv v SR a stanovuje priority a úlohy v oblasti podpory a ochrany ľudských práv v SR do roku 2020. Východiskové materiály, vypracované v gescii jednotlivých ministerstiev, tvoria informatívne prílohy, ktoré budú slúžiť ako podklad a zdroj informácií pri tvorbe ďalších verejných politík v tejto oblasti. Rámce dokumentu tvorí vnútroštátna legislatíva a medzinárodnoprávne záväzky SR.

5. Podpora ekonomických záujmov

MZVaEZ SR v zmysle Programového vyhlásenia vlády realizovalo posilnené kompetencie v oblasti ekonomickej diplomacie na cieľavedomé presadzovanie obchodno-ekonomických záujmov SR v zahraničí. Koordináciu obchodných a ekonomických aktivít a prezentácie SR v zahraničí zabezpečoval dialóg medzi predstaviteľmi štátu a podnikateľského sektoru v rámci Rady vlády SR na podporu exportu a investícií, Rady pre strategické riadenie, koordináciu a kontrolu činnosti SARIO a Rady ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR pre koordináciu činnosti Slovenskej agentúry pre cestovný ruch. Výsledkom tejto koordinácie bolo prijatie strategických dokumentov v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov, cestovného ruchu a marketingu cestovného ruchu, ale aj zefektívnenie organizovania oficiálnych účastí SR na výstavách a veľtrhoch v zahraničí, podnikateľských misií a podnikateľských fór spojených so zahraničnými pracovnými cestami ústavných činiteľov a dôraz na podporu aktivít podnikateľov ako novum v prístupe k organizovaniu medzivládnych komisií pre hospodársku spoluprácu.

Pripravili sme koncept zdieľania informácií pre slovenských exportérov v rámci ústredného portálu štátnej správy s výhľadom na začatie fungovania (informačného portálu exportéra) v r.2015. MZVaEZ iniciovalo tiež spoločný externý portál “public“, sústreďujúci informácie o realizácii významných obchodných, ekonomických a prezentačných podujatí SR v zahraničí.

Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020 bola v oblasti bilaterálnych vzťahov rozpracovaná do Zamerania ekonomickej diplomacie do roku 2016, ktoré potvrdili primárne teritória slovenského exportu - EÚ a jej blízke susedstvo - Balkán, SNŠ, krajiny Východného susedstva a vybrané krajiny južného susedstva EÚ, perspektívne vybrané krajiny Afriky a Ázie, komoditnú diverzifikáciu exportu pomocou internacionalizácie slovenských technologických start-upov s globálnym potenciálom, nové nástroje ako podpora zoskupovania exportérov do vývozných aliancií, účasť slovenských firiem v prorastových misiách EK (Missions for Growth) do perspektívne sa vyvíjajúcich tretích krajín.

V súčinnosti so SARIO a SOPK realizovalo MZVaEZ SR 25 podnikateľských fór a misií, spojených s návštevami štátnych predstaviteľov krajiny vrátane vedenia MZVaEZ, ako

aj na export orientované podujatia, iniciované v súčinnosti s ďalšími partnermi aktívnymi v oblasti medzinárodnej ekonomickej spolupráce.

Spomedzi nich mimoriadne miesto mali dve: návšteva prezidenta SR v USA, zameraná na inovácie a startupy firiem, dôležitá najmä z hľadiska efektov podpory exportu, pričom sa využil pri nej tiež formát V4. A rovnako tiež Slovensko-rakúske fórum, ktoré za účasti jednotlivých zodpovedných ministrov prerokovalo konkrétne projekty spolupráce ako dopravné infraštruktúrne projekty (obchvat Bratislavy), prenos bohatých skúseností úspešného rakúskeho duálneho vzdelávacieho systému projektom Young Stars ako príspevok k riešeniu naliehavého problému nezamestnanosti mladých.

Ďalšie z uvedených misií a fór do Pakistanu, Mjanmarska, Saudskej Arábie, na Maltu či investičné semináre o možnostiach investovania v SR a Chorvátsku, konferencia veľvyslanectva Kolumbie pre podnikateľov predstavovali otváranie dverí pre slovenské podnikateľské subjekty; misia do Singapuru sa špecializovala na vedu, technológie a inovácie; do SAE sa venovala posilneniu spolupráce v oblasti civilného letectva a obranného priemyslu; do Vietnamu sa zamerala zasa na posilnenie spolupráce v energetike; do Veľkej Británie získavaniu investícií a rozvoju cestovného ruchu. S Afganistanom a Egyptom sme rokovali o posilnení možností slovenského exportu. Podpore malého a stredného podnikania bol venovaný seminár vo formáte V4 + Japonsko v Bratislave.

Snahy rozšíriť obchodnú spoluprácu s Ruskom a Ukrajinou zásadne ovplyvnila a oslabila nestabilná situácia na Ukrajine a recipročné sankčné opatrenia medzi EÚ a Ruskom. Napriek nepriaznivým okolnostiam sa MZVaEZ SR usilovalo o prienik slovenských podnikateľských subjektov na tieto trhy prostredníctvom spoluorganizovania slovensko-ruského podnikateľského fóra či seminára o možnostiach rozvoja hospodárskej spolupráce medzi SR a Ukrajinou.

Okrem toho MZVaEZ SR v rámci pravidelného bilaterálneho dialógu realizovalo konzultácie v oblasti ekonomickej diplomacie s partnermi z Rakúska, Slovinska a ČR s cieľom výmeny skúseností a koordinácie pozícií. Ministerstvo prijalo pozvanie SOPK na účasť v dialógu s TOP 10 exportérmi Slovenska a pokračovalo v realizácii už tradičných investičných dialógov s francúzskymi a nemeckými investormi za účasti predsedu vlády a ďalších ministrov. Ekonomická diplomacia zároveň realizovala vlastný program medzinárodnej komunikácie podnikateľskej komunity v oblasti inovácií - program HangoutInnovators Connect vo vzťahu s Fínskom, Izraelom, Holandskom a USA.

MZVaEZ a MH SR spoločne využívali mechanizmus zmiešaných medzivládnych a medzirezortných komisií pre hospodársku spoluprácu, ktoré sa uskutočnili na podporu obchodných a investičných projektov so Srbskou republikou a Bosnou a Hercegovinou. Zasadnutia týchto komisií však v prípade Ruska a Ukrajiny boli vzhľadom na dôsledky krízy na Ukrajine odložené.

MF SR zriadilo spoločnú pracovnú skupinu krajín V4 k téme podpory inovácií a startupov (V4 Innovation Task Force) s cieľom spoločne zvýšiť atraktivitu regiónu pre zahraničných investorov.

V oblasti obchodnej politiky EÚ podporila SR podpísanie Asociačnej dohody a Dohody o vytvorení prehľadnej a komplexnej zóny voľného obchodu (DCFTA) medzi EÚ a Moldavskou republikou, Ukrajinou a Gruzínskom dňa 27. júna 2014. Vstupom DCFTA do platnosti získa SR liberalizovaný prístup k novým trhom a obchodným príležitostiam nielen

prostredníctvom zníženia dovozných ciel, ale najmä odstránením netarifných prekážok v obchode. Vzhľadom k politickej situácii bola na žiadosť Ukrajiny odložená účinnosť DCFTA o 1 rok, t.j. nadobudne účinnosť od 1.1.2016.)

Dôležitosť komunikačného poslania Podnikateľského centra POCE na MZVaEZ SR dokladá bilancia rastúceho počtu ekonomických správ zverejňovaných prostredníctvom portálu „Podnikajme v zahraničí“ (625 ekonomických správ pre podnikateľov oproti 421 v r. 2012), pravidelné týždenné prehľady ekonomických aktualít zo zahraničia (54), ktorými sprostredkovalo podnikateľskej verejnosti ekonomické informácie zo zastupiteľských úradov, informovalo o veľtrhoch, výstavách, tendroch a nových podnikateľských príležitostiach v zahraničí. Prostredníctvom svojej emailovej schránky bizinfo@mzv.sk odpovedalo na trojnásobný nárast počtu priamych dopytov podnikateľskej verejnosti od svojho vzniku v r. 2012.

Energetická bezpečnosť SR

Dramatický vývoj na medzinárodnej politickej scéne a globálna transformácia trhov s energiami upriamili pozornosť zahraničnej a európskej politiky Slovenska na témy energetickej bezpečnosti.

Preto v roku 2014 MZVaEZ SR posilnilo kapacity a prioritizovalo oblasť energetickej bezpečnosti SR vo svojej činnosti. Zároveň posilnilo koordináciu s Ministerstvom hospodárstva SR v tejto oblasti. Výsledkom bol koordinovaný postup pri príprave prepojení energetických sietí, predovšetkým plynovodov s okolitými krajinami. Najvýraznejším výsledkom tejto spolupráce je prepojenie plynových sústav SR a Ukrajiny, ktoré umožnilo reverzný tok plynu na Ukrajinu v zložitom období zastavenia dodávok plynu z Ruska. SR zrealizovalo plynovod v rekordne krátkom čase, pred zimnou sezónou, v situácii vrcholiaceho konfliktu s Ruskom. SR sa takto solidarizovala s Ukrajinou spôsobom, ktorý výrazne zvýšil jej energetickú bezpečnosť, ušetril jej značné prostriedky a zlepšil jej negociačnú pozíciu vo vzťahu k východnému susedovi. Slovensko uviedlo do prevádzky plynovod Vojany – Užhorod, ktorý bol dvadsať rokov nevyužitý. Prepravná kapacita reverzu dosiahla koncom roka objem 11,5 mld. m³ plynu ročne (20 % spotreby UA a cca 90% dodávok reverzom z Európy) s perspektívou ďalšieho navýšenia. Tým sa SR stala najväčším dodávateľom plynu Ukrajine reverzným tokom. Dodávky plynu boli napriek kráteniu objemov pre SR zo strany RF realizované štandardne. Podľa vyhlásenia ukrajinského predsedu vlády A. Jaceňuka ušetrila UA dodávkami reverzom z Európy za rok 2014 cca 1 mld. USD.

Okrem toho realizáciu transeurópskej energetickej infraštruktúry - severojužného koridoru SR podporila aj prepojením plynovodov SR a Maďarska Veľké Zlievce-Vecsés, a tým diverzifikáciu tak prepravných trás, ako aj zdrojov zemného plynu pre štáty stredoeurópskeho regiónu.

SR sa aktívne zapájala do diskusie a tvorby energetickej politiky EÚ. Ako predsednícka krajina V4 aktívne koordinovala pozície, a to nielen krajín zoskupenia, v rámci prípravy rozhodnutia EÚ k energetickej a klimatickej rámcu, čo prispelo k plne pre SR akceptovateľným záverom. V4 pod slovenským predsedníctvom aktívne prispievala k diskusi o energetickej bezpečnosti v súvislosti s krízou vo vzťahoch medzi Ukrajinou a Ruskom s dôrazom na bezpečnosť dodávok energie v regióne V4 a jeho okolí. Presadzovali sme význam

jadrovej energetiky a slobodnej voľby energetického mixu, efektívne využívanie energetických zdrojov.

Prioritou naďalej ostáva integrácia trhu s elektrinou a plynom a vybudovanie severojužných energetických koridorov v rámci V4.

Rezort diplomacie spolupracoval s MH SR, OBSE a Energetickou chartou na realizácii konferencie „Bezpečnosť energetických dodávok – Ako lepšie ochrániť energetickú infraštruktúru pred zlyhaniami“ a so Slovenskou spoločnosťou pre zahraničnú politiku na realizácii konferencie „Energetická politika EÚ - Energetická bezpečnosť strednej Európy“.

Ekonomická diplomacia sa v priebehu r. 2014 zapájala do aktivít v rámci globálnych politík v oblastiach ako energetická bezpečnosť, klimatické zmeny, voda, migrácia, inovácie, potravinová či kybernetická bezpečnosť, a to tak na úrovni EÚ, ako i v medzinárodných organizáciách, najmä OSN a OECD.

Podpora vedomostnej ekonomiky a inovácie

MZVaEZ SR sa podieľalo na realizácii výstupov definovaných Stratégiou výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR a Stratégiou vonkajších ekonomických vzťahov 2014 - 2020 v oblasti budovania znalostnej ekonomiky a oblasti inovácií a rozvoja technológií, ktorá je nevyhnutná pre rast konkurencieschopnosti slovenských podnikateľských subjektov. Na podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu, inovácií a transferu technológií organizovalo 2. slovensko-severské inovačné fórum s krajinami Škandinávie, zamerané na budovanie vedecko-technologických parkov a rozvoj startupov (jún 2014), ktoré bolo podnetom na zmluvné prepojenie miest Žilina a Tampere (miest, univerzít a vedecko-technologických inštitúcií). S Podnikateľským a inovačným centrom Bratislava organizovalo inovačné fórum „Internacionalizácia a spolupráca s krajinami mimo EÚ“ (apríl 2014) a s veľvyslanectvom Švajčiarskej konfederácie slovensko-švajčiarske inovačné fórum SWISSNESS 2014 (december), ktoré prinieslo podnety na legislatívne úpravy a podporu malých a stredných podnikov v oblasti inovácií v rámci budovania „striebornej ekonomiky“. Významným bolo aj spoločné slovensko-česko-holandské podujatie zamerané na podporu účasti SR na projektoch vesmírneho výskumu a účasti SR v European Space Agency (ESA).

Medzinárodné ekonomické organizácie

V oblasti medzinárodných ekonomických organizácií a na multilaterálnych fórach sa SR zamerala na hľadanie riešení súvisiacich s prekonávaním globálnej krízy a na vytváranie preferenčných podmienok pre slovenské podnikateľské subjekty.

Prioritou členstva SR v **Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)** bolo využiť odborný a znalostný potenciál OECD v dialógu EÚ a SR v takmer všetkých sektorových politikách, predovšetkým pri riešení problémov nezamestnanosti, politiky vzdelávania a reformy verejnej správy.

V pravidelnom hodnotiacom materiáli „Ekonomický prehľad Slovenska 2014“ OECD hodnotila SR ako členskú krajinu vo viacerých dôležitých parametroch pozitívne: ukazovateľ HDP/obyvateľ sa dostal na predkrízovú úroveň, výška dlhu 55% HDP je označená za komparatívnu výhodu SR na finančných trhoch a prognózovaný rast je 2,6% (2014), 2,8% (2015) a 3,4% (2016). Makroekonomický rámec označil pri tejto príležitosti generálny tajomník Angel Gurría za stabilný a predvídateľný. Hlavné odporúčania OECD sa týkali riešenia nezamestnanosti, znižovania regionálnych rozdielov, ktoré patria k najväčším v OECD krajinách, reformy verejnej správy (nie šetrenia) a investícií do vzdelávania, ktoré sú podmienkou k dosiahnutiu inkluzívneho rastu.

Pri príležitosti zverejnenia ekonomického prehľadu A. Gurría prezentoval aj publikáciu Prehľad hodnotenia a posudzovania vo vzdelávaní: SR 2014. Bolo podpísané Memorandum o porozumení o krátkodobých pobytoch expertov vlády SR v OECD, ktoré vytvára systémový rámec pre zvyšovanie odborného potenciálu a analytických kapacít ústredných orgánov štátnej správy SR.

Na pôde **Svetovej obchodnej organizácie (WTO)** SR participovala na vytváraní nového multilaterálneho obchodného systému v rámci Rozvojovej agendy z Dohy. Východiskom pre túto činnosť boli závery 9. ministerskej konferencie WTO v Bali, na základe ktorých SR s ostatnými členskými krajinami EÚ a WTO pokračovala v príprave multilaterálnych obchodných dohôd, najmä revidovanej dohody o obchode s informačnými technológiami (ITA II) a novej dohody o obchode so službami (TISA).

Ako súčasť cesty po krajinách strednej Európy generálny riaditeľ **Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)** Li Yong navštívil SR (október). S P. Javorčíkom, štátnym tajomníkom MZVaEZ SR, prerokoval otázky posilnenia vzájomne výhodnej spolupráce SR a UNIDO. Dôležitou súčasťou diskusie bola rozvojová agenda po roku 2015, ktorá je v oblasti priemyselného rozvoja jednou z priorít UNIDO.

V rámci **Stredoeurópskej iniciatívy (SEI)** sa konal vo Viedni Summit SEI na úrovni predsedov vlád na tému 25 rokov SEI a vízia do budúcnosti (november). Delegáciu SR na Summite SEI viedol Ľ. Vážny, podpredseda vlády pre investície. Počas podujatia bola prijatá deklarácia „25 rokov SEI“ a boli podpísané dve memorandá o porozumení: medzi SEI a Radou štátov Baltského mora a medzi SEI a Medzinárodnou Akadémiou proti korupcii.

Na pôde **Svetovej banky** získala SR po prvý krát priame zastúpenie v belgickej konštituencii v pozícii poradcu výkonného riaditeľa na obdobie 7 rokov od novembra 2015. Vláda SR schválila prístup SR k 17. doplneniu zdrojov Medzinárodného združenia pre rozvoj (IDA) na roky 2015-2017, na ktorom bude SR prispievať k riešeniu rozvojových problémov najchudobnejších krajín sveta.

V súvislosti so zapojením SR do Partnerstva východnej Európy pre energetickú efektívnosť a životné prostredie a **Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR)** sa v Bratislave (november) uskutočnil seminár pre slovenské a české podnikateľské subjekty „Partnerstvo východnej Európy pre energetickú efektívnosť a životné prostredie: príležitosti pre podnikanie“ s cieľom rozšíriť možnosti účasti slovenských a českých podnikateľských subjektov v projektoch manažovaných EBOR.

V súvislosti s účasťou SR na zvýšení základného imania v **Európskej investičnej banke** (EIB) pokračovalo úsilie zvýšiť úverové portfólio v oblasti podpory zamestnanosti mladých a financovania malých a stredných podnikov. V roku 2014 uskutočnila EIB v SR niekoľko misií a identifikovala konkrétne možnosti spolupráce.

V roku 2014 pokračovala participácia SR na transformácii **Medzinárodnej investičnej banky** (MIB) na modernú medzinárodnú finančnú inštitúciu, keď MIB realizovala emisiu dlhopisov v SR v objeme 30 mil. € na obdobie 5 rokov s úrokovou sadzbou vo výške 3,5 %. Spomedzi záujemcov o dlhopisy až 63 % boli inštitúcie zo SR. Táto emisia predstavovala podporu nielen pre rozvoj MIB, ale aj pre kapitálový trh SR. Na 102. zasadnutí Rady MIB v Sofii bol schválený návrh predstavenstva MIB zriadiť v SR (prvý polrok roku 2015) svoju vôbec prvú kanceláriu, ktorej úlohou je zvýšiť aktivity MIB v SR a regióne strednej Európy.

V oblasti **spoločnej obchodnej politiky EÚ** išlo Slovensku najmä o získanie lepšieho prístupu k najväčším a najrýchlejšie rastúcim ekonomikám sveta, a to prostredníctvom prípravy a implementácie dohôd o voľnom obchode (FTAs). Hlavným cieľom SR bolo, aby komplexné dohody o voľnom obchode a ekonomickom partnerstve prispievali k zvýšeniu exportnej výkonnosti SR nielen v tradičných sektoroch (automobilový priemysel, spotrebná elektronika, hutnícky priemysel), ale aj v iných odvetviach (energetika, služby, doprava). V roku 2014 sa zavŕšili rokovania o komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode s Kanadou (CETA) a pokračovali rokovania s Japonskom, Indiou, partnermi zo zoskupenia ASEAN a krajinami Východného partnerstva. Najdôležitejšou dohodou z hľadiska záujmov SR, o ktorej sa bude aj ďalej rokovať, je však Dohoda o transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) s USA.

6. Otvorené ministerstvo a služby občanom

Konzulárna pomoc

Ani v minulom roku MZVaEZ nepoľavilo v úsilí zabezpečiť zvyšujúce sa nároky na kvalitu a dostupnosť konzulárnych služieb a asistencie občanom SR. Popri využívaní osvedčených spôsobov činnosti sa zameralo aj na nové spôsoby zvyšovania ich úrovne.

Snaha o zlepšovanie dostupnosti konzulárnej asistencie v prípadoch núdze viedla k rozšíreniu počtu konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi, ktoré sú okrem iného poverené vybavovaním náhradných cestovných dokladov pre občanov SR. Ich počet v roku 2014 dosiahol 51.

Zabezpečenie konzulárnych služieb pre slovenských turistov letujúcich v Chorvátsku bolo posilnené otvorením sezónneho konzulárneho pracoviska (Zadar), ktoré vydalo 42 náhradných cestovných dokladov, poskytlo nefinančnú pomoc v núdzi v 36 prípadoch a v 17 prípadoch právnu pomoc. V jednom prípade participovalo na repatriácii zosnulého slovenského občana.

V dôsledku zvýšeného bezpečnostného rizika na Ukrajine došlo k výraznému nárastu počtu občanov Bieloruska tranzitujúcich cez SR. To spôsobilo niekoľkonásobné zvýšenie počtu žiadateľov o víza – nápor sa podarilo vyriešiť vyslaním výpomoci na vízové pracovisko

ZÚ SR v Minsku, ktoré do 1. 12. 2014 vydalo takmer 26 000 víz, teda viac ako 4 krát viac než za celý rok 2013.

Vzhľadom na rozsiahlu komunitu Slovákov žijúcich vo Veľkej Británii využíval zastupiteľský úrad pri zabezpečení konzulárnych služieb možnosť pravidelných výjazdových konzulárnych dní do iných britských miest. V roku 2014 sa uskutočnilo celkom 18 výjazdov do 9 miest v UK (Peterborough, Birmingham, Derby, Sheffield, Manchester, Newcastle Upon Tyne, Glasgow, Ballymena a Belfast), v rámci ktorých bolo vykonaných 3.317 konzulárnych úkonov. V rovnakej praxi pokračoval aj Generálny konzulát SR v New Yorku, ktorý počas výjazdových dní do Chicaga a Ohia zabezpečil vybavenie 166 požiadaviek.

V rámci národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práv a záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti MZVaEZ SR“ boli v priebehu roka pripravené opatrenia, ktoré majú od jesene 2015 umožniť postupné nabehnutie na elektronizáciu konzulárnych služieb a ich výrazné zefektívnenie a dostupnosť.

Koncom roka 2014 sa zavŕšila úprava časti webovej stránky MZVaEZ SR s cestovnými a konzulárnymi informáciami. Zjednotenie a úprava obsahovej štruktúry príslušných stránok MZVaEZ SR a ZÚ SR v zahraničí, spolu s ich pravidelnou aktualizáciou, sú jedným zo spôsobov skvalitnenia a zjednodušenia dostupnosti cestovných a konzulárnych informácií.

Predpokladom zvýšenia štandardu konzulárnej pomoci v núdzi je právna úprava problematiky finančnej pomoci našim občanom v zahraničí, pripravovaná v priebehu roka a zakotvená vo výnose MZVaEZ SR platnom od r. 2015. K upevneniu právneho rámca konzulárnej služby sú nasmerované aj legislatívne zmeny zákona o zahraničnej službe, pripravované počas hodnoteného obdobia.

Do 1. 12. 2014 využilo registráciu krátkodobého pobytu v zahraničí cez registračný systém MZVaEZ SR spolu 17 000 občanov, teda viac ako rok predtým. Najvýraznejšie sa prejavil počet osôb, ktoré možnosť registrácie využili pred cestami do Thajska (nárast o približne 45 %), Maroka, Ruska, USA, Izraela. Poklesol počet registrácií pred cestou do Tuniska (v porovnaní s uplynulým rokom o 1/2), Egypta (cca o 1/3) a Turecka.

Predmetom zvýšenej pozornosti bola citlivá problematika medzinárodných rodičovských únosov, vyžadujúca mimoriadne časové, organizačné a negociačné úsilie a individuálny prístup. Mnohé prípady sa posúvali len veľmi nepatrne, napriek tomu MZVaEZ SR v spolupráci s Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže a ďalšími inštitúciami využívali na ich riešenie mnohé nadštandardné opatrenia.

Výsledkom koordinovanej snahy členských štátov EÚ o zníženie rozsahu vízovej povinnosti či uľahčenie získania víz pre svojich občanov bolo zrušenie vízovej povinnosti pri cestách do Spojených arabských emirátov (k 22. 3. 2014; len turistický účel pre držiteľa cestovného pasu na 30 dní pobytu) pre občanov 13 členských štátov únie, medzi nimi i SR. Bahrain od 1.10.2014 umožňuje občanom SR získať vízum na letisku v hlavnom meste Manama a v decembri 2014 Tunisko rozšírilo možnosť krátkodobého bezvízového vstupu občanom SR na svoje územie za predpokladu, že cieľom nebude zárobková činnosť. Od 1. 6. 2014 bolo na zoznam miest so 72 hodinovým bezvízovým tranzitom pri splnení špecifických podmienok zaradené v poradí už ôsme čínske mesto Si-an (Xi'an) a od 28.7. 2014 deviate

Kuej-lin(Guilin). Dňa 1. 9. 2014 nadobudla platnosť Dohoda medzi Európskou úniou a Azerbajdžanskou republikou o zjednodušení udeľovania víz. Tadžická republika od 16. 6. 2014 zaviedla zjednodušené vydávanie víz aj pre občanov SR. Dňa 1.12. 2014 nadobudla platnosť Dohoda medzi EÚ a Kapverdeskou republikou o zjednodušení vydávania krátkodobých víz občanom Kapverdskej republiky a EÚ.

Od 30. 9. 2014 bol na základe spoločného memoranda schválený Program pracovnej dovolenky medzi Slovenskou republikou a Taiwanom, ktorým sa pre mladých ľudí z oboch krajín zjednodušili procedúry pri vstupe, pobyte a práci na území druhého štátu.

V Havane 10. 9. 2014 bola podpísaná medzivládna dohoda s Kubou o zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických pasov.

SR pokračovala v podpisovaní dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní s členskými krajinami EÚ v tretích štátoch pri vydávaní víz. Dosiaľ uzavrela dohody s 12 členskými štátmi EÚ, z toho v roku 2014 s Portugalskom, Švajčiarskom a Švédskom a rozšírili sa už existujúce dohody s Belgickom a Lotyšskom. Zároveň bola ukončená dohoda s Maďarskom o zastupovaní v Nigérii. Rozpracované bolo rozšírenie dohôd s Rakúskom a Českom, ku ktorému by malo dôjsť v prvej polovici roku 2015 a nová dohoda s Talianskom.

Na základe dosiaľ uzavretých platných dohôd môžu občania tretích štátov v 33 štátoch na ZÚ iných čl. štátov EÚ získať vízum na cestu do SR. A SR zastupuje 7 členských štátov vo vízovom konaní na 9 svojich ZÚ.

V roku 2014 finalizovali prípravy uzavretia dohody s externým poskytovateľom služieb vo vízovom konaní. Občania Ukrajiny (v Kyjeve a Užhorode) a Ruska (v Moskve a Sankt Peterburgu) budú môcť od januára 2015 na podávanie žiadosti o víza využiť i vízové centrum externého dodávateľa, vďaka čomu sa nemusia dostaviť na ZÚ SR.

SR uzavrela 50 nových medzinárodných zmlúv, prioritne v záujme skvalitnenia zmluvnej základne, najmä vytváraním čo najvýhodnejších podmienok pre hospodársko-obchodnú spoluprácu. SR striktnie presadzovala rešpektovanie a posilňovanie záväznosti a vymožitelnosti práva v medzinárodnom prostredí.

Verejná a kultúrna diplomacia

K výročiam viacerých významných spoločensko-politických udalostí pripravilo MZVaEZ SR pre slovenské inštitúty a zastupiteľské úrady SR reprezentatívne výstavy na témy 10. výročie vstupu SR do EÚ, Storočnica 1. Svetovej vojny, 70. výročie Slovenského národného povstania a Cestou Nežnej revolúcie spolu v ôsmich jazykových mutáciách. Ich cieľom bolo predstaviť SR zahraničnej verejnosti ako dynamickú a úspešnú krajinu, ktorá nadväzuje na svoje bohaté historické dedičstvo. Okrem toho však zastupiteľské úrady a slovenské inštitúty realizovali aj široké spektrum prezentačných aktivít z oblastí výtvarného umenia, filmu, hudby, vedy a literatúry.

Pri príležitosti 10. výročia vstupu SR do EÚ pripravilo MZVaEZ SR slávnostné kultúrno-spoločenské podujatie v historickej budove SND za účasti najvyšších ústavných činiteľov a popredných predstaviteľov EÚ. MZVaEZ SR aktívne využívalo širokú paletu nástrojov na komunikáciu s domácou a zahraničnou verejnosťou, vrátane sociálnych sietí, prednášok na univerzitách a spolupráce s mimovládny sektorom.

Na posilnenie vzájomných vzťahov v oblastiach kultúry, vzdelávania, obchodu a cestovného ruchu bol rok 2014 vyhlásený za **Rok výmen medzi krajinami V4 a Japonskom**. Slovenským vyslancom dobrej vôle bol univ. prof. Vladimír Bužek, uznávaná osobnosť v oblasti kvantovej fyziky. Projekt sprevádzali výmenné spoločensko-kultúrne podujatia, akým bol aj Mesiac japonskej kultúry.

Z iniciatívy slovenskej strany sa v roku 2014 uskutočnilo historicky prvé zasadnutie **Spoločnej slovensko - kórejskej komisie** v oblasti kultúry, školstva, športu a cestovného ruchu. Jeho výsledkom je návrh Programu spolupráce na roky 2015–2017, nadväzujúceho na Dohodu z roku 2007, konkretizovaného na oblasť kultúrnych výmen divadiel, účasť na Bienále ilustrácií, rozšírenie účasti na postgraduálnom štúdiu v SR, spolupráca na Zimných olympijských hrách 2018 v Pjongčangu a účasť na veľtrhoch a výstavách cestovného ruchu.

Počas XIII. zasadnutia **Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie** pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru v Kyjeve strany podpísali Protokol. Potvrdili v ňom, že v súlade s vlastnou legislatívou budú naďalej usilovať vytvárať patričné podmienky na štátnej úrovni pre zachovanie a rozvoj etnickej identity príslušníkov oboch menšín. Obe strany skonštatovali, že majú záujem posilniť pôsobnosti Komisie, ktorá v súčasnosti plní funkciu poradného orgánu vládnych kabinetov oboch krajín, sú za jej rozšírenie v podobe dvoch separátnych podkomisii pre školstvo a kultúru, ktoré budú mať širší dosah na vzájomnú informovanosť a výmenné projekty a predstavujú relevantný priestor pre spoluprácu a podporu transformačného úsilia v krajine.

V rámci multilaterálnych zoskupení prebiehala už tradične úspešná regionálna spolupráca krajín **Stredoeurópskej kultúrnej platformy**, ktoré sa zamerali na prezentáciu spoločných aktivít v krajinách mimo EÚ, tentoraz to boli podujatia v Sarajeve k výročiu 1. svetovej vojny a výstava skla a porcelánu „Hot&Cold v Baku. **Sieť európskych národných kultúrnych inštitútov EUNIC** podporuje vzájomné kultúrne vzťahy a je tradične nositeľom úspešných podujatí akými boli Mauerprojekt pripomínajúci pád železnej opony, EUNIC bunt gemischt a My Unique Jazz Festival (SI Berlín), Európsky deň jazykov (SI Varšava), Deň kávy (SI Viedeň) či Noc literatúry.

Koordinácia jednotnej prezentácie SR v zahraničí

V spolupráci s partnermi zo štátnych inštitúcií a z radov odbornej verejnosti MZVaEZ SR pokračovalo v rozvíjaní procesu jednotnej prezentácie SR v zahraničí. Rezort naďalej zaštitoval pôsobenie **Pracovnej skupiny pre koordinovanú prezentáciu SR v zahraničí**, ktorá vznikla ako medzirezortná platforma spolupráce jednotlivých aktérov podieľajúcich sa na prezentácii SR v zahraničí (MDVaRR SR, MH SR, MK SR, MŠVVaŠ SR, agentúry SACR a SARIO, Slovenský olympijský výbor, Eximbanka) v rámci Rady vlády SR na podporu exportu a investícií.

Ťažiskom činnosti MZVaEZ SR v oblasti koordinácie jednotnej prezentácie SR v zahraničí bolo posunutie procesu **brandingu SR** od analytickej a prípravnej etapy smerom k realizačnej a implementačnej fáze. Za týmto účelom MZVaEZ SR iniciovalo **odštartovanie verejnej diskusie** o vypracovaných návrhoch komunikačných rámcov vhodných na prezentáciu SR v zahraničí, ako aj doteraz dostupných skíc grafických návrhov. Spätná väzba

získaná prostredníctvom realizovaného webového portálu, série prednášok na univerzitách a pracovných stretnutí so zástupcami odbornej verejnosti a médií predstavuje významný vstup pre plánované vytvorenie „značky Slovensko“ v r. 2015. Cieľom MZVaEZ SR je prostredníctvom profesionálneho brandingu SR, v spolupráci s ďalšími vládnymi rezortmi, prispieť k odbúraní duplicit a k posilneniu synergie v oblasti prezentácie SR v zahraničí, a tým aj k postupnému rozvoju politického, kultúrneho a ekonomického potenciálu prezentačných aktivít SR v zahraničí.

Spolupráca s mimovládny a neziskovým sektorom

MZVaEZ SR dlhodobo vedie otvorený dialóg a spoluprácu s mimovládnymi neziskovými organizáciami (MNO) považuje za prirodzenú súčasť každodennej pracovnej interakcie. Pri vypracovaní „Stratégie ochrany a podpory ľudských práv“ uplatnilo bezprecedentne široký participatívny prístup otvorený všetkým názorovým prúdom. Dialóg viedlo aj pri príprave každoročného strategického materiálu Zameranie zahraničnej politiky na rok 2015.

Okrem toho ministerstvo spoluorganizovalo s mimovládnym sektorom 9. globálne bezpečnostné fórum GLOBSEC, euro-ekonomicky zameraný Tatra Summit, stredoeurópske strategické fórum v Château Belá, bilaterálne diskusné fóra s partnermi Česka, Poľska, Maďarska a Nemecka, ako aj 15. Hodnotiacu konferenciu zahraničnej a európskej politiky, či viaceré konferencie venované energetickej bezpečnosti. [Pomocou dotačného mechanizmu vo výške 109 800 EUR podporilo MZVaEZ v dvoch výzvach 34 projektov z oblasti medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky SR.](#)

Slováci žijúci v zahraničí

Súčinnosť výkonu štátnej politiky Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ) a MZVaEZ vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí viedla k zintenzívneniu priamej spolupráce a koordinácie so zastupiteľskými úradmi Slovenskej republiky v zahraničí. Zastupiteľské úrady zintenzívni svoju činnosť zameranú na krajanov v zahraničí ako významnú oblasť štátnej politiky SR v o oblasti poskytovania dotácií, štipendií, vzdelávania a spolkovej činnosti.

V roku 2014 sa uskutočnila v poradí už 12. zo stálych konferencií s názvom Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí. Nosnou témou konferencie bol „Prístup štátov, v ktorých žijú a pôsobia Slováci, k národnostným menšinám a krajanským komunitám“. Záštitu nad Stálou konferenciou prevzal prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska.

V súvislosti s vojenským konfliktom na východe Ukrajiny venoval ÚSZZ osobitnú pozornosť procesu prijímania a udeľovania „Osvedčenia zahraničného Slováka“ v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a príslušným odborom policajného zboru.

Ako každý rok ÚSZZ vypracoval správu o činnosti, ktorú schválila vláda a NR SR vzala na vedomie, ako aj zameranie ďalších aktivít v ďalšom období. V priebehu roku 2014 sa pripravoval návrh „Konceptie štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí do roku 2020“, ktorá bude predložená do vlády SR v roku 2015 a bude predstavovať víziu reálnej koncepcie zabezpečujúcej optimálnu úroveň výkonu štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. V nadväznosti na novú koncepciu sa začala aj príprava novelizácie zákona č. 474/2005 Z. z. z 23. septembra 2005 o Slovákoch žijúcich v zahraničí, ktorá bude zohľadňovať novú koncepciu štátnej politiky a zmeny v sociálnych, kultúrnych a politických podmienkach života slovenských komunít a slovenských národnostných menšín.

7. Profesionálna zahraničná služba

K 1.12.2014 mala SR v zahraničí **celkom 90 zastupiteľských úradov**, z toho 64 veľvyslanectiev, 7 misií pri medzinárodných organizáciách, 8 generálnych konzulátov, 2 pobočky ZÚ, 1 Slovenský ekonomický a kultúrny úrad (SEKÚ) a 8 Slovenských inštitútov. V roku 2014 bol zriadený efektívny ZÚ SR v Gruzínsku. Z dôvodu ozbrojeného konfliktu bola aj naďalej prerušená činnosť ZÚ Tripolis. Z rovnakých príčin ZÚ Damask v hodnotenom období dočasne pôsobil v Bejrúte. V sťažených podmienkach pokračovala činnosť ZÚ Bagdad, ktorá si vyžadovala osobitné bezpečnostné opatrenia.

Prioritou personálnej politiky a riadenia ľudských zdrojov boli aj v roku 2014 aktivity zamerané na zvýšenie výkonnosti a kvality zamestnancov slovenskej zahraničnej služby a najmä na prípravu historicky prvého predsedníctva SR v Rade EÚ (SK PRES).

Na vzdelávanie zamestnancov štátnej správy práve na výkon SK PRES získalo MZVaEZ SR v roku 2014 nenávratný finančný príspevok z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, z ktorého sa postupne realizuje národný projekt s názvom „Zvýšenie kvality výkonu zamestnancov štátnej správy v oblasti agendy EÚ – príprava na predsedníctvo SR v Rade EÚ“. Projekt pokrýva tri hlavné oblasti vzdelávania:

- jazykové vzdelávanie: v súvislosti s SK PRES sa začalo jazykové vzdelávanie, do ktorého sa zapojilo celkom **548 zamestnancov štátnej správy**, ktorí sa skupinovo alebo individuálne vzdelávajú v anglickom a francúzskom jazyku. Zostávajúce vzdelávacie aktivity, doplnené o odborné stáže v Bruseli a mediálny tréning, sa budú realizovať v roku 2015
- inštitucionálno-procedurálnu prípravu v rámci EÚ a
- tréning komunikačných, prezentačných, negociačných zručností a schopností viesť rokovania v prostredí EÚ.

V roku 2014 zabezpečil rezort viac ako 20 vzdelávacích kurzov s rozmanitou tematikou: od všeobecných školení v oblasti informačných technológií a právnych predpisov cez jazykové kurzy až po odborné prednášky. Okrem toho v plnom rozsahu zabezpečil:

III. ročník vzdelávacieho programu „Príprava na prácu ekonomického diplomata v zahraničí“ akreditovaný Ekonomickou univerzitou v Bratislave. Ďalej pilotný program „Medzinárodná rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc“ realizovaný v spolupráci s Trnavskou univerzitou. Tiež aj napĺňanie „Národného plánu výučby francúzštiny a vzdelávania vo

francúzskom jazyku“ uzavretého medzi MZVaEZ SR a Medzinárodnou organizáciou Frankofónie, v rámci ktorého sa v sledovanom období vzdelávalo vo francúzskom jazyku viac ako 200 zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy.

V hodnotenom období MZVaEZ SR pristúpilo k prednostnému obsadzovaniu voľných štátnozamestnaneckých miest formou vonkajších výberových konaní. O prácu v rezorte bol mimoriadny záujem. Na 10 voľných pracovných miest – ročník 2014 - sa prihlásilo viac ako 200 záujemcov z externého prostredia, vrátane absolventov kvalitných vysokých škôl a univerzít zo zahraničia, čo len svedčí o atraktivite rezortu v očiach slovenskej verejnosti. V súvislosti s prípravou SK PRES boli posilnené relevantné útvary MZVaEZ SR o osem odborníkov v dočasnej štátnej službe, vybraných aj v tomto prípade prostredníctvom vonkajšieho výberového konania.

V roku 2014 absolvovalo **krátkodobú odbornú stáž** na MZVaEZ SR 198 študentov, poslucháčov z celkovo 42 slovenských vysokých škôl alebo zahraničných univerzít, z toho v ústredí ministerstva stážovalo 106 a na zastupiteľských úradoch 92 študentov. Rezort diplomacie v hodnotenom období navyše prijal na stáž aj troch zahraničných diplomatov cez projekty CETIR.

V roku 2014 MZVaEZ SR pristúpilo k novému konceptu kontrol zastupiteľských úradov SR. Popri kontrole efektívnosti využívania rozpočtových zdrojov a kontrole konzulárnej služby je predmetom kontroly aj plnenie úloh zahraničnej služby v diplomatických činnostiach a kontrola vnútorného chodu zastupiteľských úradov.

Na MZVaEZ SR vrátane jeho podriadených organizácií (**okrem Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí**), už od roku 2012 funguje ekonomický informačný systém SAP a rezort sa zapojil do spoločného ekonomického informačného systému Ministerstva financií SR. V roku 2014 bola osobitne vytvorená **Elektronická portálová evidencia (EPE)** ako samostatný systém, ktorý zabezpečuje spracovanie podkladov pre účtovníctvo a rozpočet s výstupmi potrebnými pre riadenie a rozhodovanie v zahraničí. Údaje z EPE prechádzajú do informačného systému SAP, kde sa spracúva účtovníctvo. Na zaškolenie zamestnancov do EPE MZVaEZ SR zabezpečilo vzdelávanie svojich zamestnancov prostredníctvom e-learningu v hospodárskej oblasti doma aj v zahraničí.

Modernizácia a racionalizácia informačno-komunikačnej infraštruktúry MZVaEZ SR v roku 2014 pokračovala v súlade s rozpočtovými možnosťami kapitoly. V rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti sa úspešne realizoval projekt **Elektronizácia služieb na úseku ochrany práv a záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti MZVaEZ SR**, ktorého výsledkom bude zvýšenie efektivity a optimalizácia vlastných procesov pri poskytovaní služieb občanom a podnikateľom v zahraničí. Zvýšenú pozornosť rezort venoval informačnej bezpečnosti a ochrane informačných systémov pred kybernetickými útokmi. V zmysle legislatívnych úloh sa rezort pripravoval na postupný prechod na elektronizáciu procesov a zavedenie elektronického systému správy registratúry a obehu dokumentov. Počas celého roka prebiehala intenzívna príprava IT projektov nevyhnutných pre úspešný priebeh Predsedníctva SR v Rade EÚ v druhom polroku 2016.